וועטער:
אמטייסטן וואלקנדיק — רעגן

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאס אידישע וואָרט

The Israelite Daily Press

זון אויפגאנג — 7.6.
זון אונטערגאנג — 5.18.

מער פארשפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 236. Monday Oct. 26, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און יונטאב. מאנטאג, טו׳ חשון, תרצ״ב

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
OCT 31
ASTOR, LENOX & TILDEN FOUNDATIONS

היטלער פאָרט קיין אויסלאנד אין די אינטערעסן פון זיין פארטיי

אנב-אורחא
פון מארק

אונזער „אנערקענונג״ פון סאוועטן פארבאנד

דער אזוי גערופענער אמעריקאנער אידישער קאנגרעס האט שוין א טראַ־דיציע אנצונעמען יעדן יאר ביי זיינע קאנווענשאנס א פּראטעסט רעזאלוציע קעגן סאוועט רוסלאנד.

היינטיקס יאר האט דר. מארגאשעס אפעלירט צום קאנגרעס פאר דער „אנערקענונג״ סאוועט רוסלאנד, ער אי זאלייך נאר־וואס געקומען פון דארטן, און ער געפינט, אז זי פאר־דינט די דאזיקע אנערקענונג.

גלויב איך נים, אז רבי וויין זאל איינשטימען מיט דר. מארגאשעס, אבער איך שטים מיט אים יא איין.

עס איז מיין איבערצייגונג, אז סיין־ניט־פארטיאישע אידישע קערפּער־שאפט, וואס פרעטענדירט צו פאר־טרעטן בלויז דעם אידישן שטאנד־פּונקט, האט נים קיין רעכט אנצונע־מען פּראטעסט רעזאלוציעס קעגן דער סאוועט רעגירונג.

* * *

איך האב אויך א סך טענות צום סאוועטישן רעזשים און צום קאמוניזם, אבער מיינע טענות צום סאוועטישן רוסלאנד זיינען לחלוטין נים קיין אי־דישע.

איך האב נים־אידישע, נאר אלגע־מיינע טענות, אויך צו דעם האלב־פא־שיסטישן פּוילן און צום קאראפּטן, פּא־ליטישן פארדארבענעם רומעניע. אבער צו זיי האב איך אויך נאר א סך אי־דישע טענות.

צום סאוועטן פארבאנד, מוזן מיר אבער אנערקענען, קאנען מיר האבן כל הטענות שבעולם, אבער נים קיין ריין אידישע.

ווייל אין קיין לאנד אין דער וועלט אין קיינמאל אין דער געשיכטע איז נאך נים געמאכט געווארן אזא אנ־אנשטריינונג צו לייזן גרינדלאך די אידישע פראגע און פולשטענדיק אויסצולייכן די אידן אין זייערע רעכט מיט אלע אנדערע פעלקער, ווי דאס ווערט געטאן אין סאוועטן פארבאנד.

* * *

צוליב די ספּעציפישע באדינגונגען פונם סאוועטישן לעבן און צוליב דער אלגעמיינער פּאליטישער לאגע ווילכן דאס לאנד ווערט געטריבן, גלויב איך, אז דאס קאנען זיך דארטן נים געהעריק באנען מיט דער ערע רעכט, און דאס אידישע נאציאָ־נאלע לעבן ווערט דארטן געדראָסט פון ערנסטע געפאר.

אבער אט די באדינגונגען זיינען בשום אופן נים געעיכט קעגן אידן. אדרבא, געוויסע פון אט די באדינגונ־גען, אויף וויפל דאס איז נים סותר דער אלגעמיינער סאוועטישער ליניע, זוכט מען דארטן צו באזייטיקן: למשל, דער פארזוך צו קאלאניזירן די אידן אין קאמפּאקטן מאסן.

און אויב מיר זאָגן אנהויבן פּראָ־טעסטירן פונם אידישן שטאנדפּונקט קעגן אלגעמיינע פּאליטישע אדער אקאנאמישע ריכטונגען וואס שאדן די אידן, טא לאמיר שוין פּראטעסטירן קעגן אמעריקע, וואו אידן ווערן דע־קלאסירט צוליב דער טענדענץ פון קאנצענטראציע פון קאפּיטאל אין פארפאלקומען פון טעכניק, אדער קעגן ענגלאנד, למאי זי דערלאזט צום פאל פון איר פונט, פון וואס אידן קאנען ליידן...

* * *

אמת, אין סאוועטן פארבאנד ווערן גע׳רודס׳ט ציוניסטן און די אידישע רעליגיע.

אבער אין סאוועטן פארבאנד ווערן גע׳רודס׳ט אויך סאציאליסטן און אלע אנדערע נים־קאמוניסטישע ארגאניזאַ־ציעס, ניט־אידישע, פונקט ווי אידישע, און די רוסישע קירך ווערט זיכער נים ווייניקער פארפאלגט, ווי די אידישע רעליגיע.

און אויב אידן פּראטעסטירן שוין, טא פארוואס נים פּראטעסטירן קעגן פאשיסטישן איטאליע, למאי עס דר־דס׳ט אידישע סאציאליסטן, אדער גאר קעגן פּויל, רומעניע און אונגארן, למאי זיי רודפ׳ן אידישע קאמוניסטן!

* * *

אוועדע וועט א קאמוניסטישער צור־זאמענקום פּראטעסטירן קעגן דריפּות אויף קאמוניסטן דא און דארטן, — קאמוניסטן האבן אויך פיינט דריפּות — קעגן קאמוניסטן...

און סאציאליסטן וועלן פּראטעס־טירן קעגן דריפּות אויף סאציאליסטן אין אטאליע אדער אין סאוועטן פאר־באנד.

און א פארזאמלונג פון גלחים וועט פּראטעסטירן קעגן פארפאלגונגען פון רעליגיע אין סאוועט רוסלאנד.

זיי האבן דאס רעכט צו טאָן דאס, פונקט ווי ציוניסטן האבן דאס רעכט צו פּראטעסטירן קעגן די דריפּות אויף ציוניסטן אין סאוועטן־לאנד.

אבער דער „אידישער קאנגרעס״ איך דאך אמווייניקסטנס אפיציעל נים קיין ציוניסטישע און נים קיין רעליג־יעזע קערפּערשאפט.

וואס זשע פאר א רעכט האט ער צו פּראטעסטירן פונם אידישן שטאנד־פּונקט קעגן סאוועט רוסלאנד, וואו אידן זיינען פולשטענדיק אויסגע־בלייבט אין זייערע רעכט מיט אלע שאפטן ווערט אונטערדריקט מיט דער הארבסטער שטרייגקייט, ווי אין קיין לאנד אין דער וועלט?

* * *

יעדער איינער פון אונז קאן אויס־זעצן קעגן דעם סאוועטישן און דעם קאמוניזם וויפל ער ווייל.

אבער מיר מוזן זיין ערלאך צו סאַ־וועט רוסלאנד, אנערקענענדיק, אז, אויף וויפל ס׳איז שייך אידישע רעכט און אידישער שוץ, קאן מען, אין די ליניען פון איר אלגעמיינער פּאליטיק, פון איר מער גארנישט נים דערווארטן.

ווי קאפּיטאליסטן, ווי סאציאליסטן אדער ווי מענשן מיט א באשטימטער מיינונג בכלל קאנען מיר אויסזעצן קעגן איר אלגעמיינער פּאליטיק. ווי אידן — ניין.

וואס איז שייך אירע באציאונגען צו אידן, איז הלואי אויף אנדערע לענ־דער געזאגט געווארן.

הלואי האבן אידן אין צען יאר ארום אזוי־פיל נאציאנאלע רעכט און שוץ אין ארץ־ישראל, ווי זיי האבן היינט אין סאוועטן פארבאנד...

ליגע צו באקעמפן זעלבסט־מארד מגפה צווישן אידן געגרינדעט אין פּוילן

ספּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. פון „איטא״

ווארשע, אקט. 26 (איטא). — א ליגע צו באקעמפן די זעלבסט־מארד מגפה צווישן אידן איז דא געגרינדעט געווארן אויף דער איניציאטיוו פון אייניקע רבנים.

עס איז געשאפן געווארן א קאמי־טעט פון ניין אויף אנצופירן די חילף ארבעט צווישן די אידישע ארבעטס־לאזע און פרנסה־לאזע. ביי א זיצונג פון דער קהלה, מיט דער באטייליקונג פון גראנד ראבינער שאר און דעפּוטאט ווישליצקי.

—(::)—

9 טאָראָנטער קאָמו־ניסטן אָנגעקלאָגט

טאָראָנטאָ, אנט., אקט. 24. — ניין קאמוניסטן זיינען דא פון דער גרענד דזשוּרי געפונען געווארן אנקלאגנבר אויף דער קלאגע פון באלאגנען צו אן אומגעזעצלאכער פארזאמלונג.

די ניין, וועלכע זיינען ארעסטירט געווארן אין די איבערפאל אויף די קאמוניסטן דא, זיינען: טים באק, טאמאס יונג, דזשאן באיטשוק, א. ט. היל, מאלקאלם ברוס, סעם קאהען (סעם קאר), מאטוויי פּאפּאוויטש, מייק גאליינסקי (אדער גילמאר) און טאמאס קאטשיא.

—(::)—

בית יעקב שול ווידערדער־ווייל באאמטע

אויף אן אלגעמיינער פארזאמלונג פון בית־יעקב שול נעכטן בייטאג, זיי־נען אלע אלטע באאמטע ווידערדער־ווילט געווארן פארן נייעם יאר „ביי אקאמיישן און נארט אמעריקע״.

סיטי קאונסיל באשליסט איינצו־שליסן מיליאָן דאָלאַרדיקן אודי־טאָריום אינ׳ם רעליף פּראָגראַם

אויף אן אומפארמעלער זיצונג פונם ווינינפּעגער סיטי קאונסיל שבת נאכמי־טאג איז איינשטימיג באשלאסן גע־ווארן איינצושליסן אינם רעליף פּראָג־ראם דעם געבוי פון א מיליאָן־דאָלאַר־דיקן אודיטאָריום אויפן מאָל.

די פערעראלע רעגירונג, ווערט פאר־שטאנען, האט איינגעשטימט ביייצר־טראגן איר חלק פון א האלבן מיליאָן דאָלאַר פארן פּראָיעקט, און ס׳איז נור־מיק בלויז צו קריגן אויבט די איינזי־באנען און אנדערע קאלאָניזאציע קערפּערשאפטן, איינשליסן די רעג־רונג, מיט איין פארשטייער פון דער שטאט. די פארמס גופא וועלן נערונ־גען ווערן אויף א באשטימטער צאָל יארן, מיט אן „אפשאן״ זיי צו קויפן פאר א פּאראוים באשטימטן פּרייז.

ביי דער זיצונג איז אויף אפּגעגע־נעווארן א באריכט פון דער קאלאָניזא־ציע קאמיסיע, אז איר ארבעט אויפן פלאן צו קאלאָניזירן 200 ווינינפּעגער ארבעטסלאָזע אויפן לאנד פּראָגרעסירט אויסגעצייכנט. דער פּלאן איז צו אוואנסירן צו יעדן קאלאָניסט זי סומע פון טויזנט דאָלאַר פארן איינקויף פון איינווענטאר אויף צוויי יאר און פּרא־עענסן. דער דורכפיר פון דעם פּלאן וועט פארוואלטעט ווערן פון די אייזנ־באנען און אנדערע קאלאָניזאציע קערפּערשאפטן, איינשליסן די רעג־רונג, מיט איין פארשטייער פון דער שטאט. די פארמס גופא וועלן נערונ־גען ווערן אויף א באשטימטער צאָל יארן, מיט אן „אפשאן״ זיי צו קויפן פאר א פּאראוים באשטימטן פּרייז.

מאָקדאָנאַלד און סנאודען אניטירן פאר הענדער־סאָנען!

בריסטאָל, ענגלאנד, אקט. 24.— ווי אלעבערראשט זיינען געווען די ־ברנער פון דעם בויבלי באציר־קא, ווען זיי האבן די טעג צעלייענט אן אנאנס ווען א פּאליטישן מי־טינג קטובת ארטור הענדערסאָן, נייער פירער פון דער ארבעטער פּארטיי, וואס וועט אדרעסירט ווע־רען פון מאקדאנאלד און סנאודען! די זאך האט זיך אבער באלד אויסגעקערט צו אלעמענס צופריי־דענהייט. דאס איז נים געווען דאס־ל מאקדאנאלד, נאר גארדאן מאק־דאנאלד, און נים פיריק סנאודען, נאר סאמאס סנאודען, — ביידע אנגעזעענע מיטגלידער פון פּארלא־מענט.

מאָקדאָנאַלד האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אינ־דישן וויצע קעניגטום

לאנדאן, אקט. 26. — דא וואסקסט איצט די איבערצייגונג, אז פרעמיער מאקדאנאלדן איז אנגעבאבט געווארן דער פאסטן פון וויצע־קעניג פון אינ־דיע, איידער לארד ווילינגדאן איז באר־שטימט געווארן צו דעם פאסטן, אבער נור האט זיך אפּגעזאגט פון אנצונעמען אים.

אין א רעדע פאר די מיינערס אין טארנלי נעכטן, האט פרעמיער מאק־דאנאלד געזאגט: „מען דערציילט אייך, אז אויב איך ווער ניט דערווייל־לט צום פארלאגענען באקום איך א הויכן קאלאָניאלן פאסטן. איך קאן אייך אבער זאגן, אז אזא פאסטן איז מיר שוין אנ־ענד דיסקוטאבלדיג. איך בין פריער, אבער איך האב אים ניט אנגענומען״.

מען גלויבט אויך, אז פרעמיער מאק־דאנאלד האט פאר זיך נעהאט אויך אפן דעם פאסטן פון אמבאסאדאר אין די פאראייניקטע שטאטן.

—(::)—

נייעס בקיצור

דער אויפשטאנד אין ציפּרעסן (סיפּרוס), וועמעס צוועק ס׳איז גע־ווען אפּצושפּאלטן זיך פון ענגלאנד און פאראייניגן דעם אינזל מיט בריטישע עראָפּלאנען און מיליטער פון עגיפּטן אונטערדריקט געווארן.

* * *

די סומע $1,838,000 איז ביז איצט אוטאָריזירט געווארן פאר רע־ליף ארבעטן אין די זיבן שטעט פון מאסאקטשעוואס, און 202 טויזנט דאָ־לאר פאר 53 שטעטלאך פון דער פּראָ־וינץ. דערפון קריגט דערזשיינע 861 טויזנט דאָלאר.

די אסיגנירונגען ווערן געמאכט אויפן באזיס פון פופציק פּראָצענט פון דער דאמיניאן רעגירונג און צו 25 פּראָצענט פון דער פּראָווינץ און די מוניציפּאליטעטן.

* * *

פרעמיער לאוואל פון פראנקרייך האט לעצטן פרייטאג, אנקומענדיק קיין וואשינגטאן, אנגעפאנגען זיינע באראטונגען מיט פּרעזידענט הוואווער וועגן די וויכטיקע פּאליטישע און עקאָ־נאמישע פראבלעמען פון דער וועלט.

עס ווערט באקאנט, אז פרעמיער בענעט האט איינגעלאדן פרעמיער לאוואל אויף א באזוך קיין קאנאדע.

הואווער און לאוואל מאכן פלעק־נער פאר גרינדלאכע רעוויזיעס פון די מלחמה חובות

פּרעזידענט הואווער שלאגט פאר פּראָנצוזישן פרעמיער זיין פּלאן פון שניידן די רעפּאראציעס און אנדערע מלחמה חובות.

וואשינגטאן, ד.ק., אקט. 26. — א באזיס פאר דער גרינדלאכער רעוויזיע פון די דייטשע רעפּאראציעס און די אינטערנאציאנאלע מלחמה חובות געשאפן געווארן ביי דער קאנפערענץ פון פּרעזידענט הואווער און פּרע־מיער לאוואל.

דייטשלאנד, ווערט דערווארטעט, וועט זיך באלד וענדן צו די אליאירטע מיט דער בקשה צו באפרייען זי פון דער שווערער לאסט פון די רעפּאראַצי־עס, וועלכע זי קאן ניט טראגן. אמע־ריקע איז גרייט צו דערפילן די בקשה, און עס וועט דערווארטעט ווערן פון פראנקרייך, אז זי זאל אויף איינגיין אויף דער גרינדלאכע דערזוכיעס.

דער אמעריקאנער פּרעזידענט און דער פראנצויזישער פרעמיער האבן אויך באשלאסן צו האנדלען געמייני־שאפטלאך צו באשיצן די געלט־סיס־טעמען פון בוידע לענדער, וואס באזירן זיך אויף גאלד.

די פארהאנדלונגען צווישן ביידע

דר. קאָבּרינסקי צוריק פון זיין רייזע

דר. ס. קאָבּרינסקי און זיין פרוי האָ־בען זיך צוריקגעקערט פון א רייזע קיין מילוואָקי און שיקאגאָ. דר. קאָבּרינסקי איז אנווזענד געווען אין מילוואָקי ביי די זיצונגען פון דער אינטערנאציאנא־לער סעדיציניישער פּראָזאמלונג, פון דער „אינטערסטיט פּאסטגראדואיט אסאָסיאיישן און נארט אמעריקע״.

קעניג פון „רעקעטירס״ אין שיקאָ־גאָ קריגט שווערע שטראָף

אל קאפּאנע איז שבת פארארטייילט געווארן צו עלף יאר פּענישטענטשערי, און ער איז באשטראפט געווארן מיט פופציק טויזנט דאָלאַר, דערפאר גנאם ער האט געוואלט אויסמייד צו צאָלן $215,000 פעדעראלן איינקומנסט שטייר־ער אויף זיינע אונטערוועלט פּראָפיטן.

דער אורטייל, ארויסגעגעבן פון פע־דעראלן ריכטער ה. ווילקערסאָן, באַ־צייכנט דער רעגירונגס באאמטער אויס־צוראטן דעם גענגסטערייזם פון שיקאָ־גאָ. די בקשה פון קאפּאנעס אדוואָקאטן ארויסצולאָזן אים אויף ערבות (בייל), ביז א פארהער פון אפּעלאציאָנס גע־ריכט, איז צוריקגעוויזן געווארן, און קאפּאנע איז באלד נאכן אורטייל פאר־האלטן געווארן, אזוי אז פון זיין גע־פאנגטער וואקאציע האט זיך אויסגע־מיינונג בכלל קאנען מיר אויסזעצן קעגן איר אלגעמיינער פּאליטיק. ווי אירן — ניין.

אבער מיר מוזן זיין ערלאך צו סאַ־וועט רוסלאנד, אנערקענענדיק, אז, אויף וויפל ס׳איז שייך אידישע רעכט און אידישער שוץ, קאן מען, אין די ליניען פון איר אלגעמיינער פּאליטיק, פון איר מער גארנישט נים דערווארטן.

ווי קאפּיטאליסטן, ווי סאציאליסטן אדער ווי מענשן מיט א באשטימטער

ליטוויטס

ליבלינג, נאענט אוי־ענד. רענט דערר־$2.

מיט פּאראטמענטס. ביי בלאק און קליינ־בעסיק.

ווען הויז הארדוואר־לאקסיק הויז, אין

ם. 470 סעלקירק ענט. גוט פאר איר־סט.

און ג. זעלטשען
MUTUAL
874 Main St.

שניידער און דריי קלינערס! קומט היינט פאַרזאַמלונג אין גוד טעמפּלאַרס האַל

8 אָונט צו זייער א וויכטיקער

360 יאַנג סטריט

THE ISRAELITE PRESS The only Jewish Newspaper in Western Canada.

דאָס אידישע וואָרט

Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E. Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.

Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

פרעמיער לאוואלס באזוך אין אמעריקע

פרעמיער לאוואלס באזוך אין וואשינגטאָן ווערט צוגעשריבן גרויס באדייטונג. די וועלט איז נאָך קיינמאָל ניט געשטאַנען פאַר מער קאָמפּליצירטע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פּראָבלעמען ווי איצט, און אז עס באַגעגענען זיך די פאָרשטייער פון די 2 פון די רייכסטע און איינפלוסרייכסטע מלוכות צו באַטראַכטן די פּראָבלעמען און צו זוכן א לייזונג צו זיי, איז עס נאַטירלאַך מען זאָל דערוואַרטן וויכטיקע רעזולטאַטן פון אזא צוזאַמענקום.

ליידער איז עס אָבער זייער צווייפלהאַפט, אויב די דערוואַרטונגען רעזולטאַטן, אָדער כאָטש א טייל פון זיי, ווערן דערגרייכט ווערן, עס איז נאָך ליידער ניט געקומען די צייט, ניט געקוקט אויף אלע אויפטרייסלונגען, אז דיפּלאָמאַטן און שטאַטסלייט זאָלן דייַנקען אין וועלט טערמינען. דער עגאָאיזם הערשט נאָך אין דער פּאָליטיק, און יעדעס לאַנד זוכט זיינע־איינענע עגאָאיסטישע אינטערעסן, — אין אזוי לאַנג ווי אזא געדאַנקענגאַנג באַהערשט די אָפיציעלע פירער פון דער וועלט, קאָן זי ניט אַרויסגעזויגן ווערן פונם פּאָנטער פון אירע פּראָבלעמען.

פרעמיער לאוואל איז זייער א פאַרזיכטיקער דיפּלאָמאַט. ער היט זיך פון אויסריידן א וואָרט, וואָס זאָל אים צו עפּעס פאַרפליכטן. אין וואַשינגטאָן איז מען אויך גאַנץ פאַרזיכטיק ניט אויסצוריידן זיך. עס איז אזוי דערווייל ניט געגען באַקאַנט, וואָס די פאַרשטייער פון די פאַראייניקטע שטאַטן און פראַנקרייך ווערן זיך צווישן זיך פאַרהאַנדלען.

מען ווייס אָבער, וועלכע פּראָבלעמען הייַנגען אָפּ אַן די צוויי מלוכות מיט זייערע לייזונגען. מער ווי אַן אַנדערע, און מען קאָן זיך דערפאַר פאַרשטעלן, אז ווענן אָט די פּראָבלעמען ווערן זיי הויפּטזאַך לאַך פאַרהאַנדלט.

ערשטנס, די פראַגע פון באַוואַפענונג. דער קאַמף וואָס ווערט אָנגעפירט אין דער וועלט פאַר אַנטוואַפענונג ווערט הויפּטזאַכלעך געשטערט פון פראַנקרייך, וועלכע האָט מורא פאַר איר זיכערקייט און קלאַמערט זיך אָן איר באַוואַפנטער מאַכט. און אַמעריקע, דאָס איינציקע לאַנד וואָס איז אַמווייניקסטנס פאַראינטערעסירט אין די אייראָפּייאישע פּאָליטישע פראַגעס. נאָך אַמבעסטנס דורכשנומען זיך מיט פראַנקרייך ווענן דעם ענין, ניט אַרויסרופנדיק קענן זיך פראַנקרייכס חשדים. די פראַגע פון אַנטוואַפענונג און פראַנקרייכס זיכערקייט ווערט דערפאַר מסתמא זיין איינע פון די פראַגן וואָס ווערן דיסקוטירט ווערן ביי דעם צוזאַמענקום.

צווייטנס, די פראַגע פון מלחמה חובות. עס איז דאָך זיכער, אז אַלע אייראָפּייאישע קאָנטינענטאַלע לענדער, מיטן אויסנאַם פון פראַנקרייך, וואָלטן געווען זייער גערן, אז די חובות זאָלן אָפּגעווישט ווערן, — שוין דערפאַר אַליין, וואָס זיי אַלע זיינען א סך מער בעל־חובות, ווי קרעדיטאָרן. ענגלאַנד, כאָטש זי איז מער קרעדיטאָר ווי בעל־חוב, האָט שוין אויף לאַנג אויסגעדריקט איר גרייטקייט אָפּצואַווישן די חובות, און יז מאַנס פון אירע בעלי־חובות בלויז אַזויפיר. וויפל זי דאַרף צאָלן צו אַמעריקע.

פאַרבלייבן בלויז אַמעריקע און פראַנקרייך, וועלכע קלאַמערן זיך אָן די חובות, ווייל זיי זיינען עס די וועלט באַנקירן. און עס איז דערפאַר צו דערוואַרטן, אז זיי זאָלן איצט צווישן זיך דורכשנומען זיך ווענן אָט די חובות, וועלכע האָבן זיכער געהאַט א גוואַלדיקע ווירקונג אויף דער פאַרוואַרטונג פונם עקאָנאָמישן קריזיס איבער דער גאַנצער וועלט.

די דריטע וויכטיקע פראַגע וואָס האָט א באַזונדער שייכות צו די דאָזיקע צוויי לענדער איז די גאָלד פראַגע. א דאַנק טאַקע אָט דעם פלוס פון רעפאַראַציעס און מלחמה חובות האָבן די פאַראייניקטע שטאַטן און פראַנקרייך פון נאָך דער מלחמה אָן איינגעקאַסירט אין זיי־ערע שאַץ־קאַמערן צוויי־דריטל פון דעם גאַנצן גאָלד רעזערוו. און דאָס האָט געפירט צום איצטיקן גאָלד קריזיס, וואָס האָט די עקאָנאָמישע לאַנג פון דער וועלט געמאַכט נאָך אומזיכערער און וואָס שטעלט אין געפאַר אפילו דעם ווערט פון די ריזיקע גאָלד רעזערוון וואָס די צוויי לענדער האָבן אזוי פאַרזיכטיק אָנגעזאַמלט פאַר די לעצטע יאָרן.

ווען אַמעריקע און פראַנקרייך זאָלן פאַרגעסן אויף א ווײַלע אַלע זייערע באַדאַרפיקע עגאָאיסטישע חשבונות און זיי זאָלן באַשליסן צו לייזן ראַדיקאַל אָט די אַלע דריי פראָבלעמען, דאַן וואָלט עס זיכער פיל געהאָלפן דער וועלט אַרויסצורייסן זיך פונם איצטיקן קלעם. ווען באַוואַפענונג זאָל געשניטן ווערן צום מינימום, די מלחמה חובות זאָלן אָפּגעמעקט ווערן און די גאָלד רעזערוון זאָלן דיסטרויירט ווערן אויף א גלייכערן באַזיס, וואָלט די וועלט דערפילט זיך זיכערער און די פאַרשטאַפטע קאַנאַלן פון סחורה אויסטויש וואָלטן זיך צוריק געעפנט.

אָבער דאָס איז דאָך טאַקע דער אומגליק, וואָס עס זיינען דאָ זייער קליינע אויסזיכטן אויף דער ראַדיקאַלער לייזונג פון אָט די צוויי פּראָבלעמען, ווייל ניט די אַמעריקאַנער, און נאָך ווייניקער די פראַנצויזישע שטאַטסלייט. זיינען נאָך ניט געגוויגט צו פאַרבוינג זייערע באַלדיקע נאַציאָנאַל־עגאָאיסטישע אינטערעסן. און ווען זיי וואָלטן עס יאָ געוואָלט, וואָלטן זיי מורא געהאַט. ווייל דאָס וואָלט זייער שנעל גע־קאָנט מאַכן א סוף צו זייערע פּערזענלאַכע פּאָליטישע קאַריערעס: סיי די פראַנצויזישע און סיי די אַמעריקאַנער ווייַלער זיינען נאָך ניט אַרויסגעוואַקסן פון זייערע שמאָלע, איינע נאַציאָנאַליסטישע באַגריפן.

אַמעריקע פאַרלאַנגט טאַקע פון אייראָפּע זי זאָל זיך אַנטוואַפענען. אָבער פראַנקרייכס מיינונג וועגן דעם ענין האָט זיך אויף א האָר גיס געענדערט: זי איז גרייט צו אַנטוואַפענונג בלויז ווען מען זאָל איר גאַראַנטירן איר זיכערקייט. וואָס דאָס איז אזוינס איז נאָך קיינמאָל ניט פאַרטוירט געווען. ס'איז אָבער יעדנפאַלס א זאַך וואָס קיינער ניט געבן. און אַמווייניקסטנס אַמעריקע, וועלכע ווייל איר ניט אריינמישן זיך צופיל אין די אייראָפּייאישע פּאָלאַנטערס.

פּרעזידענט הואָווער, ווערט פאַרשטאַנען, איז געגוויגט אָפּצוווישן ווייסן א טייל פון זיי מלחמה חובות. — אויף איינגאַנצן וואָגט ער ניט, ווייל דאָס וואָלט שטאַרק געשעדיקט זיין אייגענעם פּאָליטישן פּרעסטיזש אין לאַנד, וואו אפילו די אַרבעטערשאַפט פון די טרייד יוניאָנס וויל ניט הערן פון מוחל זיין אַמעריקעס חובות. אָבער אפילו פּרעזידענט הואָווער וועט קיין סכום פון די חובות מוחל זיין, וואו ער זאָל ניט זיין זיכער, אז דאָס געלט וועט ניט אויסגענוצט ווערן אויף א אַוואַנ־פענונג. און וואָס איז שייך פראַנקרייך, וויל זי דערוויל אפילו ניט הערן פון מוחל זיין חובות.

און אַן דעם הייַנגט שוין אָפּ די גאָלד פראַגע: אזוי לאַנג ווי אַמעריקע און פראַנקרייך וועלן זאַמלען זייערע חובות. וועט דער פלוס פון גאָלד אָנגיין אין זייער ריכטונג, ביז עס וועט שוין מער ניט זיין וואָס עס זאָל פליסן.

אזוי הייַנגען אָפּ אָט די אַלע דריי פּראָבלעמען איינע אַן דער צווייטער. — און עס זיינען דאָ ווייניק אויסזיכטן, אז פרעמיער לאַוואל און פּרעזידענט הואָווער זאָלן זיך קאָנען ווענן זיי צונויפריידן און אז זיי זאָלן זיין גרייט צו לייזן זיי ראַדיקאַל.

אויפן טויט פון טאַמאַס אַלוואַ עדיסאָן

פון א גערבאָוואָי

פאַראַן מענשן וועלכע, ווען זיי האָבן אויסגעלעבט זייער לעבן, האָבן אָפּגעטאָן זייער טאָג אַרבעט, גוט צו שלעכט, פאַרבנרייך אָדער קאַלירלאָז, און זיינען פאַרשוואונדן געוואָרן אין יענער אייביקייט וואוהין עס ציט זיך יעדער מענשלאַך לעבן און פון וואַנען קיינער קומט שוין מער ניט צוריק — מיט אימצו וואָס האָט געלעבט און געשאַפן פאַר זיי.

שטאַרבט א גרויסער מוזיקער, קאָן מען אים פאַרגלייכן מיט די מוזיקער וואָס האָבן געלעבט און געשאַפן פאַר אים, אָדער מיט די וואָס האָבן אים איבערגעלעבט און פאַרשפּרעכן נאָך אויף גרויסע שאַפונגען. שטאַרבט א טיפער דיינקער, ציט מען א פאַראַלעל צו צווישן אים און די פריערדיקע, אפילו צווישן פאַרצייטיקע דיינקער; צווישן זיין אַרט דיינקען און אַרט דיינקען; צווישן די גערעכטע וואָס האָט אַרויסגעזאָגט און די נעראַנקען פון אַנדערע גרויסע דיינקער וואָס האָבן לעבן אייביק און וועלן אייביק לעבן. שטאַרבט א גרויסער וויסנשאַפטסמאַן, קאָן מען אָפּשאַצן זיינע דערגרייכונגען און פאַרשונגען אויף דעם וויסנשאַפטלאַכן געביט און דער ליכט פון דערגרייכונגען און פאַרשונגען פון אַנדערע געלערנטע פאַר אים. און אזוי אויף יערן געביט פון מענשלאַכער טעטיקייט.

ווען עס קומט אָבער אויס צו רייד־ווענן טאַמאַס אַלוואַ עדיסאָן, דעם ערשט פאַרשטאָרבענעם גענייאַלן דער פינדער פון אַלע איינען אַלע דר רות, שעפּט זיך אויס יעדע מענלאַכע קייט פון פאַרגלייכן, פון פאַראַלעלן און פון אָפּשאַצונגען. אין דער גאַנצער געשיכטע פון דער מענש־הייט, שטייט עס אין איינציקער אַלייין, אומפאַרגלייכבאַר. א פענאָמענאַן מיט וועלכער אונזער צייט איז געבענשט געוואָרן און פון וועלכער קיין צייט, קיין פריערדע אין קיין דור אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט האָט ניט געוואוסט.

אַן אויסשפּלאַכער קוואַל פון ענערגיע, א לעבעדיקע דינאַמאָ, וואָס פאַרזאָרגט אוטאָמאַטיש איר אייגענע קראַפט און ווייסט ניט פון קיין אויפהער און פון קיין גענוג. א יעלמענער טיפּ פון א דערפינדער, דערפינדער זיינען אויף יעדע געוועגן פאַר אַרבעטן, און גאַנץ באַדייטנדע און וויכטיקע דערפינדונגען האָבן צו פאַר־ציינענען אויף אַנדערע אין אַלע אַנדערע אויס אים. מען קאָן אָבער ניט אויסגעזאָגן אויף קיין אַנדער מענשן אויסער עדיסאָן, וואָס זאָל זיין אזוי פאַרבונדן אין זיין אַר־בעט, וועמעס טעטיקייט זאָל זיין אזוי פאַרצווייגט, פיל זייטיק און וועלכער זאָל אים איבערשטיינען אין דער צאָל וויכטיקע דערפינדונגען.

ער איז באמת געווען אייגנציטיק אי די רעטעניש פון אונזער צייט, אי דער סימבאָל אירער. די רעטעניש וואָס מען דאָרף ניט איצט אויס מען וועט אפשר קיין מאָל ניט אויפהקלערן: פון וואַנען האָט זיך געגומען דער אויגן אזוי פיל ענערגיע, אזוי פיל אויסדויער, אזוי פיל קראַפט? פון וואַנען האָט זיך צו איין מענשן געגומען אזוי פיל טאַלאַנט פון אזא גרויסער צאָל דערפינדונגען? דער־פינדונגען, וועלכע זיינען נאָנץ אָפּט אזוי פאַרשיידנאַרטיק און זייער עפּס כאַראַקטער און אין מעכאַנישע פּרינ־ציפּן.

און ער, מער ווי אירגנט וועלכער אַנדערער מענש פון אונזער צייט, האָט מיט זיך סימבאָליזירט שבזונות און זיי זאָלן באַשליסן צו לייזן ראַדיקאַל אָט די אַלע דריי פּראָבלעמען, דאַן וואָלט עס זיכער פיל געהאָלפן דער וועלט אַרויסצורייסן זיך פונם איצטיקן קלעם. ווען באַוואַפענונג זאָל געשניטן ווערן צום מינימום, די מלחמה חובות זאָלן אָפּגעמעקט ווערן און די גאָלד רעזערוון זאָלן דיסטרויירט ווערן אויף א גלייכערן באַזיס, וואָלט די וועלט דערפילט זיך זיכערער און די פאַרשטאַפטע קאַנאַלן פון סחורה אויסטויש וואָלטן זיך צוריק געעפנט.

אָבער דאָס איז דאָך טאַקע דער אומגליק, וואָס עס זיינען דאָ זייער קליינע אויסזיכטן אויף דער ראַדיקאַלער לייזונג פון אָט די צוויי פּראָבלעמען, ווייל ניט די אַמעריקאַנער, און נאָך ווייניקער די פראַנצויזישע שטאַטסלייט. זיינען נאָך ניט געגוויגט צו פאַרבוינג זייערע באַלדיקע נאַציאָנאַל־עגאָאיסטישע אינטערעסן. און ווען זיי וואָלטן עס יאָ געוואָלט, וואָלטן זיי מורא געהאַט. ווייל דאָס וואָלט זייער שנעל גע־קאָנט מאַכן א סוף צו זייערע פּערזענלאַכע פּאָליטישע קאַריערעס: סיי די פראַנצויזישע און סיי די אַמעריקאַנער ווייַלער זיינען נאָך ניט אַרויסגעוואַקסן פון זייערע שמאָלע, איינע נאַציאָנאַליסטישע באַגריפן.

אַמעריקע פאַרלאַנגט טאַקע פון אייראָפּע זי זאָל זיך אַנטוואַפענען. אָבער פראַנקרייכס מיינונג וועגן דעם ענין האָט זיך אויף א האָר גיס געענדערט: זי איז גרייט צו אַנטוואַפענונג בלויז ווען מען זאָל איר גאַראַנטירן איר זיכערקייט. וואָס דאָס איז אזוינס איז נאָך קיינ־מאָל ניט פאַרטוירט געוואָרן, ס'איז אָבער יעדנפאַלס א זאַך וואָס קיי־נער ווייל איר ניט געבן. און אַמווייניקסטנס אַמעריקע, וועלכע ווייל אַרויינמישן זיך צופיל אין די אייראָפּייאישע פּאָלאַנטערס.

פּרעזידענט הואָווער, ווערט פאַרשטאַנען, איז געגוויגט אָפּצו־וויישן א טייל פון זיי מלחמה חובות. — אויף איינגאַנצן וואָגט ער ניט, ווייל דאָס וואָלט שטאַרק געשעדיקט זיין אייגענעם פּאָליטישן פּרעס־טיזש אין לאַנד, וואו אפילו די אַרבעטערשאַפט פון די טרייד יוניאָנס וויל ניט הערן פון מוחל זיין אַמעריקעס חובות. אָבער אפילו פּרעזידענט הואָווער וועט קיין סכום פון די חובות מוחל זיין, וואו ער זאָל ניט זיין זיכער, אז דאָס געלט וועט ניט אויסגענוצט ווערן אויף א אַוואַנ־פענונג. און וואָס איז שייך פראַנקרייך, וויל זי דערוויל אפילו ניט הערן פון מוחל זיין חובות.

אין אַן דעם הייַנגט שוין אָפּ די גאָלד פראַגע: אזוי לאַנג ווי אַמעריקע און פראַנקרייך וועלן זאַמלען זייערע חובות. וועט דער פלוס פון גאָלד אָנגיין אין זייער ריכטונג, ביז עס וועט שוין מער ניט זיין וואָס עס זאָל פליסן.

אזוי הייַנגען אָפּ אָט די אַלע דריי פּראָבלעמען איינע אַן דער צווייטער. — אין עס זיינען דאָ ווייניק אויסזיכטן, אז פרעמיער לאַ־וואַל און פּרעזידענט הואָווער זאָלן זיך קאָנען ווענן זיי צונויפריידן און אז זיי זאָלן זיין גרייט צו לייזן זיי ראַדיקאַל.

דייטשלאַנד איז דאָס לאַנד פון וויסנשאַפט און געלערנטע, אָבער איך פון גאַליקן אַנטיסעמיטיזם

פון י. מאַלין

פאַראַן מענשן וועלכע, ווען זיי האָבן אויסגעלעבט זייער לעבן, האָבן אָפּגעטאָן זייער טאָג אַרבעט, גוט צו שלעכט, פאַרבנרייך אָדער קאַלירלאָז, און זיינען פאַרשוואונדן געוואָרן אין יענער אייביקייט וואוהין עס ציט זיך יעדער מענשלאַך לעבן און פון וואַנען קיינער קומט שוין מער ניט צוריק — מיט אימצו וואָס האָט געלעבט און געשאַפן פאַר זיי.

שטאַרבט א גרויסער מוזיקער, קאָן מען אים פאַרגלייכן מיט די מוזיקער וואָס האָבן געלעבט און געשאַפן פאַר אים, אָדער מיט די וואָס האָבן אים איבערגעלעבט און פאַרשפּרעכן נאָך אויף גרויסע שאַפונגען. שטאַרבט א טיפער דיינקער, ציט מען א פאַראַלעל צו צווישן אים און די פריערדיקע, אפילו צווישן פאַרצייטיקע דיינקער; צווישן זיין אַרט דיינקען און אַרט דיינקען; צווישן די גערעכטע וואָס האָט אַרויסגעזאָגט און די נעראַנקען פון אַנדערע גרויסע דיינקער. דער עגאָאיזם הערשט נאָך אין דער פּאָליטיק, און יעדעס לאַנד זוכט זיינע־איינענע עגאָאיסטישע אינטערעסן, — אין אזוי לאַנג ווי אזא געדאַנקענגאַנג באַהערשט די אָפיציעלע פירער פון דער וועלט, קאָן זי ניט אַרויסגעזויגן ווערן פונם פּאָנטער פון אירע פּראָבלעמען.

פרעמיער לאוואל איז זייער א פאַרזיכטיקער דיפּלאָמאַט. ער היט זיך פון אויסריידן א וואָרט, וואָס זאָל אים צו עפּעס פאַרפליכטן. אין וואַשינגטאָן איז מען אויך גאַנץ פאַרזיכטיק ניט אויסצוריידן זיך. עס איז אזוי דערווייל ניט געגען באַקאַנט, וואָס די פאַרשטייער פון די פאַראייניקטע שטאַטן און פראַנקרייך ווערן זיך צווישן זיך פאַרהאַנדלען.

מען ווייס אָבער, וועלכע פּראָבלעמען הייַנגען אָפּ אַן די צוויי מלוכות מיט זייערע לייזונגען. מער ווי אַן אַנדערע, און מען קאָן זיך דערפאַר פאַרשטעלן, אז ווענן אָט די פּראָבלעמען ווערן זיי הויפּטזאַך לאַך פאַרהאַנדלט.

ערשטנס, די פראַגע פון באַוואַפענונג. דער קאַמף וואָס ווערט אָנגעפירט אין דער וועלט פאַר אַנטוואַפענונג ווערט הויפּטזאַכלעך גע־שטערט פון פראַנקרייך, וועלכע האָט מורא פאַר איר זיכערקייט און קלאַמערט זיך אָן איר באַוואַפנטער מאַכט. און אַמעריקע, דאָס איינ־ציקע לאַנד וואָס איז אַמווייניקסטנס פאַראינטערעסירט אין די אייראָ־פּייאישע פּאָליטישע פראַגעס. קאָן אַמבעסטנס דורכשנומען זיך מיט פראַנקרייך ווענן דעם ענין. ניט אַרויסרופנדיק קענן זיך פראַנקרייכס חשדים. די פראַגע פון אַנטוואַפענונג און פראַנקרייכס זיכערקייט ווערן דערפאַר מסתמא זיין איינע פון די פראַגן וואָס ווערן דיסקוטירט ווערן ביי דעם צוזאַמענקום.

צווייטנס, די פראַגע פון מלחמה חובות. עס איז דאָך זיכער, אז אַלע אייראָפּייאישע קאָנטינענטאַלע לענדער, מיטן אויסנאַם פון פראַנק־רייך, וואָלטן געווען זייער גערן, אז די חובות זאָלן אָפּגעווישט ווערן, — שוין דערפאַר אַליין, וואָס זיי אַלע זיינען א סך מער בעל־חובות, ווי קרעדיטאָרן. ענגלאַנד, כאָטש זי איז מער קרעדיטאָר ווי בעל־חוב, האָט שוין אויף לאַנג אויסגעדריקט איר גרייטקייט אויסצוואַווישן די חובות, און זי מאַנס פון אירע בעלי־חובות בלויז אַזויפיר. וויפל זי דאַרף צאָלן צו אַמעריקע.

פאַרבלייבן בלויז אַמעריקע און פראַנקרייך, וועלכע קלאַמערן זיך אָן די חובות, ווייל זיי זיינען עס די וועלט באַנקירן. און עס איז דערפאַר צו דערוואַרטן, אז זיי זאָלן איצט צווישן זיך דורכשנומען זיך ווענן אָט די חובות, וועלכע האָבן זיכער געהאַט א גוואַלדיקע ווירקונג אויף דער פאַרוואַרטונג פונם עקאָנאָמישן קריזיס איבער דער גאַנצער וועלט.

די דריטע וויכטיקע פראַגע וואָס האָט א באַזונדער שייכות צו די דאָזיקע צוויי לענדער איז די גאָלד פראַגע. א דאַנק טאַקע אָט דעם פלוס פון רעפאַראַציעס און מלחמה חובות האָבן די פאַראייניקטע שטאַטן און פראַנקרייך פון נאָך דער מלחמה אָן איינגעקאַסירט אין זיי־ערע שאַץ־קאַמערן צוויי־דריטל פון דעם גאַנצן גאָלד רעזערוו. און דאָס האָט געפירט צום איצטיקן גאָלד קריזיס, וואָס האָט די עקאָנאָמישע לאַנג פון דער וועלט געמאַכט נאָך אומזיכערער און וואָס שטעלט אין געפאַר אפילו דעם ווערט פון די ריזיקע גאָלד רעזערוון וואָס די צוויי לענדער האָבן אזוי פאַרזיכטיק אָנגעזאַמלט פאַר די לעצטע יאָרן.

ווען אַמעריקע און פראַנקרייך זאָלן פאַרגעסן אויף א ווײַלע אַלע זייערע באַדאַרפיקע עגאָאיסטישע חשבונות און זיי זאָלן באַשליסן צו לייזן ראַדיקאַל אָט די אַלע דריי פּראָבלעמען, דאַן וואָלט עס זיכער פיל גע־האָלפן דער וועלט אַרויסצורייסן זיך פונם איצטיקן קלעם. ווען באַוואַ־פענונג זאָל געשניטן ווערן צום מינימום, די מלחמה חובות זאָלן אָפּגע־מעקט ווערן און די גאָלד רעזערוון זאָלן דיסטרויירט ווערן אויף א גלייכערן באַזיס, וואָלט די וועלט דערפילט זיך זיכערער און די פאַר־שטאַפטע קאַנאַלן פון סחורה אויסטויש וואָלטן זיך צוריק געעפנט.

אָבער דאָס איז דאָך טאַקע דער אומגליק, וואָס עס זיינען דאָ זייער קליינע אויסזיכטן אויף דער ראַדיקאַלער לייזונג פון אָט די צוויי פּראָבלעמען, ווייל ניט די אַמעריקאַנער, און נאָך ווייניקער די פראַנצויזישע שטאַטסלייט. זיינען נאָך ניט געגוויגט צו פאַרבוינג זייערע באַלדיקע נאַציאָנאַל־עגאָאיסטישע אינטערעסן. און ווען זיי וואָלטן עס יאָ געוואָלט, וואָלטן זיי מורא געהאַט. ווייל דאָס וואָלט זייער שנעל גע־קאָנט מאַכן א סוף צו זייערע פּערזענלאַכע פּאָליטישע קאַריערעס: סיי די פראַנצויזישע און סיי די אַמעריקאַנער ווייַלער זיינען נאָך ניט אַרויסגעוואַקסן פון זייערע שמאָלע, איינע נאַציאָנאַליסטישע באַגריפן.

אַמעריקע פאַרלאַנגט טאַקע פון אייראָפּע זי זאָל זיך אַנטוואַפע־נען. אָבער פראַנקרייכס מיינונג וועגן דעם ענין האָט זיך אויף א האָר גיס געענדערט: זי איז גרייט צו אַנטוואַפענונג בלויז ווען מען זאָל איר גאַראַנטירן איר זיכערקייט. וואָס דאָס איז אזוינס איז נאָך קיינ־מאָל ניט פאַרטוירט געוואָרן, ס'איז אָבער יעדנפאַלס א זאַך וואָס קיי־נער ווייל איר ניט געבן. און אַמווייניקסטנס אַמעריקע, וועלכע ווייל איר ניט אַרויסמישן זיך צופיל אין די אייראָפּייאישע פּאָלאַנטערס.

פּרעזידענט הואָווער, ווערט פאַרשטאַנען, איז געגוויגט אָפּצו־וויישן א טייל פון זיי מלחמה חובות. — אויף איינגאַנצן וואָגט ער ניט, ווייל דאָס וואָלט שטאַרק געשעדיקט זיין אייגענעם פּאָליטישן פּרעס־טיזש אין לאַנד, וואו אפילו די אַרבעטערשאַפט פון די טרייד יוניאָנס וויל ניט הערן פון מוחל זיין אַמעריקעס חובות. אָבער אפילו פּרעזידענט הואָווער וועט קיין סכום פון די חובות מוחל זיין, וואו ער זאָל ניט זיין זיכער, אז דאָס געלט וועט ניט אויסגענוצט ווערן אויף א אַוואַנ־פענונג. און וואָס איז שייך פראַנקרייך, וויל זי דערוויל אפילו ניט הערן פון מוחל זיין חובות.

אין אַן דעם הייַנגט שוין אָפּ די גאָלד פראַגע: אזוי לאַנג ווי אַמעריקע און פראַנקרייך וועלן זאַמלען זייערע חובות. וועט דער פלוס פון גאָלד אָנגיין אין זייער ריכטונג, ביז עס וועט שוין מער ניט זיין וואָס עס זאָל פליסן.

אזוי הייַנגען אָפּ אָט די אַלע דריי פּראָבלעמען איינע אַן דער צווייטער. — אין עס זיינען דאָ ווייניק אויסזיכטן, אז פרעמיער לאַ־וואַל און פּרעזידענט הואָווער זאָלן זיך קאָנען ווענן זיי צונויפריידן און אז זיי זאָלן זיין גרייט צו לייזן זיי ראַדיקאַל.

דייטשלאַנד איז דאָס לאַנד פון וויסנשאַפט און געלערנטע, אָבער איך פון גאַליקן אַנטיסעמיטיזם

פון י. מאַלין

אַלץ קומט פון דייטשלאַנד, אָדער אַלץ קומט פון דייטשע לידער און זאַנג: דייטש לאַנד, דייטשלאַנד איבער אַלעס.

קיינער וועט, חלילה, ניט וואַגן צו אונטערשעצן א גרויסע פאַרדינ־סטען פון די דייטשע וויסנשאַפטס־לייט. דייטשע געלערנטע, אויף אַלע געביטן פון מענשלאַכן פאָרשונג. אַר־מעטום וואַרפט זיך אין די אינגן דער שווער־געוויכטיקער, העל אויניקער, איכיסל פלעגמאַטישער, אָבער דאָך גע־שיקטער און געוואַנטער "מיכעל", מיט זיין הויכן שטערן, בלאָנדע האָר און מאַכטיק מאָל שוין צופיל פאַרקאַסטי־שען שמייכעלע. אין די ווילדע אומ־דורכדרינגבאַרע דזשאַנגלס פון אפריי־קע, אין די בריטיע וויסטענישן פון אזיע, אויף די שפּיצן פון די הימא־לאַיען, פירענען און אַנדערע הויכע בערג: איבער די וואָלקנס אויף לופט־שיפן, אין די לאַבאָראַטאָריעס, אין די קאַבינעטן, וואו מען קנייטשט די שטע־רענס און מען ברעכט די קעפּ איבער גוואַלדיקע פראַבלעמען — א ווינקל אין, דאָס דאָך זיך ניטאָ אין לעבן, וואו דער דייטשער גייסט איז אַחוץ ניט אריינגערוגנען, וואו ער זאָל ניט האָ־בעל. וואָס דערמאַנט אביסעלע אַן שפּאַרן, קאַוואַרמישער פּינקטלאַכקייט און ספּעציפיש דייטשער אָנגעצויגנ־קייט.

פאַרגעסט ער טאַקע, דער "האַכ־נעבילדעטער פרימע", דעם אויבנאַן אין די וויסנשאַפטלאַכע קריזיז, אין די פאַרשיידענע אַקאַדעמיעס. דייטשע מוזיק אין דערהאַבן, דייטשע געלערנט קייט אין גרעניצלאָז, דער דייטשער טיפער מוח האָט קוים, קוים א פאַר־גלייך. און ווי לאַנג איז דאָס געווען, ווען אפילו אויף דעם מיליטערישן געביט האָט דייטשלאַנד אַרויבערגע־יאָגט די גאַנצע וועלט און איר לעצ־טער "קאַיזער" האָט מיט דעם אַמת'ן אַתה בחרתנו שטאָלץ אויסגעשריען: דייטש לאַנד, דייטשלאַנד איבער אַלעס.

מען דאַרף זיין א דייטש, אזוינע מיטיקע און פרעכע ווערטער אַרויס־צוזאָגן. דאָס איז געווים וויטש פון באַשיידענהייט. אזוינס האָט אַמאָל געקאָנט זאָגן די אַלטע רוים, דער גרוי־סער אַלעקסאַנדער פון מוקדון. נאָפּאָ־לעאָן דער קאָרסיקאַנער האָט אָבער וויינינקער געדרעט — געפעלט האָט אים די דייטשע חוצפה, האָט ער דער־פאַר א סך אויפגעטאָן. ווער ווייסט, ווען וועלן ווייניקער גע־פלאָפלט, וואָלטן די דייטשן אפשר אויף אַרויס די זינגער פונם וועלט קריג. האָט אָבער דער שיקזאַל אַנדערש גע־וואָלט און דייטשלאַנד איז געשלאָגן געוואָרן צוליב איר אַחשורוש. וואָרום אויב א קעניג — א דייטשער אפי־לו — קאָן אַרויסרופן די גאַנצע וועלט צו א קאַמף, פאַרדינט ער קיין אַנדער נאָמען ניט ווי אַחשורוש. דער טיפּ־שער מיפּוש פון דער ביבלישער מני־לת אסתר.

קיין וואַנדער ניט, וואָס דער דייטש האָלט אזוי פאַרריכטן דעם קאָפּ און זיינע וואַנעס, וואָס קוקן אויס ווי א קרמא וואַזאַ, אזוי אזוי'דיק, ווי זיי וואָלטן געזאָגט: דרך אַרץ, ליי־דאַקעס. איך בין דער קעניג פון דער וויסנשאַפט, טאָ גיט מיר אַ כבוד, ווי איך פאַרדינ. און אויב איר וועט דאָס מיר ניט געבן מיט גוטן, וועל איך דאָס נעמען מיט גוואַלד, וואָרום איך בין א דייטש. איך פרעג מיט פעסטן טריט צו מיינע אָנגעצייכנטע צילן, איך שרעק זיך פאַר קיין דינג, ניט איך דערגרייך זיי — איך בין א דייטש.

* * *

און דער דייטשער נאַמען וועט דעריבער לדורי דורות זיין באַרימט פון מזרח ביז מערב און פון צפון ביז דרום. דער דייטש האָט געגעבן דעם גרעסטן בייטראָג צו דער ציוו־ליזאַציע, צו דער מאָדערנער וויסנ־שאַפט, צו די זיבן וואונדער פונם נייַנצענטן יאָרהונדערט. זיין נאָמען וועט שיינען אַלס דאָס פאַטערלאַנד פון וואַנגער און מאַרבערן; עגמא, שי־לער און הייַנע וויטשע און אַזוי וויטשע און אַזוי וויטשע. אָבער מיט נאָ א זאַך האָט זיך דייטשלאַנד באַרימט גע־מאַכט, מיט נאָך א בייטראָג פאַר דער גרויסער וועלט, א בייטראָג, וואָס די גרויסע וועלט אַזוי איר זיכער מוחל געווען געווען אין בחחילה גמורה, ווען זי טוט עס ניט — דאָס איז דער וויסנשאַפט־לאַכער אינטיסעמיטיזם, וועמעס ווי־געלע איז דייטשלאַנד.

אַנטיסעמיטן זיינען אוראַי געווען פאַר די דייטשן, נאָך איידער מען האָט נאָר געוואוסט וועגן זיי, שוין אין דעם אַלטן עגיפּטן האָט מען גע־קאָנט מיט די הענט אַנטאָפּן די גיפ־טיקע. שנאה צו דער הייפעלע פון די בני ישראל. די רוצח'ישע פאַרביסנ־קייט, אין אַ קלאַנג שטעכעניש אין באַ־צוג צו די העברייער, וואָס האָבן פאַר אַרבעטערן אין אַ אומרעכטלאַך אַרט, די גענצלדיגערישע מערס געקאָנט לייס. עגמאָכט ציגל און נעבעכן פּר־ראַמידן וועלכע האָבן קיינמאָל קיינעם ניט געבראַכט קיין שום נוצן און ברייַנגען איצט אויף ניט. המן דער רשע איז אויך געווען ניט קיין קלייר־נער אַנטיסעמיט און ניט אומזיסט איז ער ער היום אזוי פאַרהאַסט ביים אי־דישן פאָלק.

און וואָס הערט זיך מיט די אַנדע־רע שונאי ישראל, וואָס האָבן דאָס גענוצט צו מאַכן א תל פונם אידישן פאָלק. צו פאַרכאַפּן זיין לאַנד און אָפּ־צוואוויש אים פון דער וועלט. די וועלט און אַזוי אַזוי רייך מיט אַנטסעמ־יטן, אז מען וואָלט פון זיי געקאָנט מאַכן די גרעסטע אַרמיי. מען האָט אויך קיינמאָל ניט ליב געהאַט אויף אַזוי אויס ניט פיינט געהאַט אויף אַזוי וויטיס. ווי א קרושעוואַן, אָדער א פּר־רישקעוויטש. אָבער שנאה צו שנאה איז ניט גלייך. פּיינטשאַפט קאָן אויף געשאַפן ווערן מיט אַן אַרשין, אָדער יאַרד שטעקל — צווישן א חמן און א פרעה, צווישן א טיטוס אָדער א נבוכדנצר איז פאַראַן א גרויסער חי־לוק אַזוי, ווי צווישן טאָג און נאַכט, ווען די אידן אין ירושלים וואָלטן זיך טיטוס אונטערגעגעבן אַן אידער־שאַטאַר, וואָלט ער זיי געלאָזט צורו און אפשר באַשטראָפט די הייפּס דע־וואָלוציאָנערן. ווען קרושעוואַן, אָדער הי

גליק און ראכע

סענסאציאנעלער ראמאן

פון א. א.

(פארזעצונג)

אנאטאסיאס פינסטערער געזיכט האט געשטראלט, ער האט געהאט צו־טרויען צו דעם דאזיגן שטאלצן, איר־דישן באנקיר.

— גוט, — האט ער געזאגט מילד, — קלייבט אייך אויס נאך איינעם פון די געפאנגענע.

דער באנקיר האט אויסגעקליבן דעם קוכער קיאפ, וועלכער האט מיט די אויגן געדאנקט.

— קומט מיט מיר א שטיקל וועג, מיינע הערן, — האט אטאנאסיאס גע־זאגט, — איך וועל אייך צייגן, וואו איר זאלט גיין. מיר האבן ספעציעל ניט איבערגעשניטן דעם טעלעגראפ־דראט, אום מען זאל קאנען טעלע־גראפירן איבער דער לאגע פון די גע־פאנגענע.

יצחק - יהודה שיפמאן גע־שטארבן אין עלטער פון 74 יאר

יצחק־יהודה שיפמאן, פון 109 מאקריי עוועניו, איז געשטארבן מאנ־טאג, דעם 19טן אקטאבער, אין עלי־טער פון 74 יאר. ער איז נעקומען קיין ווינניפעג מיט 10 יאר צוריק. אלס עלי־טערער איד איז ער די גאנצע צייט געווען און געלערנט.

דער פארשטארבענער האט איבער־געלאזט דריי זין, צוויי טעכטער, 19 איניקלאך און 15 אור־איניקלאך.

איין זון, 7 איניקלאך און 9 אור־איניקלאך געפינען זיך אין שיקאגא; צוויי איניקלאך אין איין אור־איניקל אין לאנדאן, ענגלאנד, און צוויי זין, צוויי טעכטער, צען איניקלאך און 5 אור־איניקלאך געפינען זיך אין ווינ־ניפעג.

דער פארשטארבענער איז געווען געאכטעט אינם קריין פון זיין פאמי־ליע און פון אלעמען וועלכע האבן אים קענען. רבי כהנאוויטש און רבי הור־וויץ האבן געמאכט הספדים נאך דעם פארשטארבענעם. א גרויסער עולם האט אים באגלייט צו זיין אייביקער רו. ער איז באערדיקט געווארן אויפן היבראי סיק בענעפיט בית עלמין.

תנצב"ה.

מעדיצינישער מאסאזש

מרס. ה. ע־על־סאלאוויי

פראפעסיאנעלע מאסאזשיסטן, אויסגעפרוביר־טער דערפאהרונג אין באהאנדלונג פאראליזיעס און אלע פארסעס פון רומאטיזם.

223 KENNEDY STREET
(Next to Medical Arts Bldg.)
Ph. 21 950 — Res. 56 766

דער באנקיר האט ארויסגענומען א פארגרעסערונגס גלאז אום צו קאנען בעסער זעען פון ווייטנס דעם וועג, וועלכן אנאטאסיאס האט איצט גע־שילדערט. אבער גלייך האט אטאנאסי־אס די פארגרעסערונגס גלאז צוגענו־מען פון אים.

— אהא, איר האט א פארגרעסע־רונס גלאז, דאס וועט מיר זייער צע־גוץ קומען, מיין הער.

ער האט די צוויי שלוחים פאר־זאגט, אז זיי זאלן דערמאנען אין דער רעפעשע, דאס ווען מיליטער וועט קומען אהער, וועלן זיי גלייך דערשא־סען ווערן.

דער קאפיטאן האט שטייענדיק, ברויט איינגעשריבן צום פאליציי שעף פון עסקיבאקע:

דער בריוו האט געלויטעט:

"לאזט וויסן אין קאנסטאנטינאפאל דאס די יעניקע, וועלכע וועלן ברייני־גען דאס אויסליין געלט נאך מידא, זאלן מאכן זייער וועג איבער די דער־פער סקראפע, קורורע און סקעפארטע, דער, וואס וועט ברייננען דאס געלט אויף דעם באציינכנן ארט זאל רייטן אויף א ווייס פערד או זאוופן קאפ זאל ער טראגן א ווייסע טוף.

"איך וועל דאס אויסליין געלט ניט נעמען פון פרעמדע הענט.

"דער וואס וועט ברייננען דאס געלט זאל זיין דער מוטעסאריף פון טשאלקא, וועלכער האט מיך אמאל אומשולדיק געהאלטן איינגעשפארט א פינסטערן געפענגניס. און מיך באראוב אין געוואונגען צו ווערן א באנדיט.

"פרובירט ניט צו באפרייען די גע־פאנגענע אן אויסליין געלט, זאנסט וועט איר אויף שטיקער צעשניטן ווע־רן. זאלן אלע מיינע גענאסן געפאנ־גען ווערן, דאן וועל איך האב דעם מוט זיך צו שיסן, אבער איך וועל קיינמאל ניט ארויסגאלן אין איינערע הענט.

"דער וואס שרייבט די דאזיגע שר־רות איז אטאנאסיאס, דעם וואס דאס פאלק רופט: קאפיטאן טאשא, דער פירסט פון די בערג.

ער האט דעם דאזיגן בריוו דער־לאנגט צו דעם באנקיר, וועלכער האט אים פארזיכטיק ארייننגעלייגט אין זיין טאש.

די געפאנגענע האבן זיך ארומגע־קליבן ארום דעם אידישן באנקיר און זיי האבן אים ריירנד געבעטן ער זאל אלעס אנווענדן אז דאס געלט זאל פינקטלאך און אין קורצן אנקומען אום מען זאל זיי באפרייען, זאנסט זיינען זיי פארלארן.

— זארגט זיך ניט, — האט דער אידישער באנקיר אויסגערופן — איך פיל מיט אייך מיט און איך וועל אלעס אנווענדן אייך צו רעטן. איר האט מיין ערן ווארט אלס משכון.

— און ווען די טערקישע רעגירונג וועט איר פליכט ניט דערפילן, אדער ווען די באן פארוואלטונג וועט דאס געלט ניט אפשיקן, דאן וועט דן דיי־טשע רעגירונג רעכן דאס לעבן פון אירע אונטערטאנען.

— און אויב די דייטשע רעגירונג וועט דאס ניט וועלן טאן, שווער איך הייליק אין דעם דאזיקן ערנסטן מא־מענט, דאס איך זעלבסט וועל ברייני־גען מיין איינע געלט.

די געפאנגענע האבן אים ריירנד געדריקט די הענט און מיט טרערן אין די אויגן האבן זיי אים געדאנקט פאר זיין איידלקייט.

דער באנקיר האט זיך מיט זיי גע־זעגנט און עראיז אוועקגעגאנגען מיט זיין באגלייטער מר. קיאפ.

אטאנאסיאס האט זיי באגלייט און ער האט זיי געוויזן דעם וועג, ער האט זיי געווארנט אלעס אנצואוועגנדן אום דאס אויסלייז געלט וואס שנעלער צו שאפן און זיי זאלן דער רעגירונג אפ־ריידן בא איר שיקן מיליטער, אויב זיי וועלן דאס ניט טאן וועלן די גע־פאנגענע געטויטעט ווערן.

אטאנאסיאס האט זיך צוריקגע־קערט אין דער באנקיר מיטן ענגלעכ־דער זיינען פארשווינדן געווארן אין זייער וועג.

ווידער האט דער פירסט פון די בערג שטרייננס באפוילן אז מען זאל גיין, זיי געפאנגענע האבן גערודליך געפאלט אין דער שיין פון האפענונג איז געווען קאנטיק צו לעבן אין זייע־רע געזעכטער. דער בראוואר באנקיר וועט ניט לאזן, אז זיי זאלן פאלן אלס אפפער פון דעם קאפיטאנס גרוי־זאמקייט.

די איינציקע וועלכע האבן קיינע האפענונגען ניט געהאט, זיינען גע־ווען קארלא און מיריאנא. דאס פאר־צוויפלטע מיידל האט שטיל און הארצרייסנד געוויינט, ווער וויים ווען זייער פרייהייט וועט קומען?

— מיט מי דאס זיי זיך ביידע געשלעפט, זאגט דער איידעלער קאר־לא האט פאר איר קיין טרייסט ווארט ניט געהאט, אויף ער איז געווען פאל־שטענדיק אן מוט און גענצלאך גי־דערשלאגן.

ער האט זיך געוואפנט אויף זיין געלעגער און ער האט באפוילן אז מען זאל די געפאנגענע געבן מאנט־לען, אום זיי זאלן האבן זיין אונטער־צושפרייטן, איצט האט אויף מיריא־נא און קארלא באקומען יעדער א מאנטל.

— פיסקא און מידעט, קומט אהער — האט פלוצלונגן געקלונגען די שטי־מע פון קאפיטאן טאשא, — גייט צו צום טייך, דארט געפינט זיך א לאנ־קע, אויף וועכער עס פיטעלן זיך קי־מעלקס זיי אויס און ברייננגט דאס מילך אהער, די געפאנגענע קאנען ניט טרינקען נאר וואסער אליין, דאס וועט זיי צופיל אפשוואכן, זייט פאר־זיכטיק מען זאל אייך ניט באמערקן.

די צוויי באנדיטן האבן אויסגע־פאלגט זיין באפעל און דאן האט דער קאפיטאן צוגערופן צוויי אנדערע צו זיך:

— איר זאלט היינטיקע נאכט דא האלטן די וואך, — האט ער באר־פוילן.

— קאפיטאן, קלייבט זיך אויס אן אנדערן — האט איינער בעטנדיק זיך געזאגט. — מיינע שטיוול זיינען צע־ריסן און מיינע פיס זיינען געשוואלן פון דעם ווייטן מארש. איך קאן ניט שטיין אויף דער וואך.

— אזוי, דו קאנסט ניט, — האט אטאנאסיאס געזאגט צארנדיק — דו ווייסט, דאס איך פארטראג ניט ווען מען פירט ניט אויס מיין באפעל! גלייך גיי אויף דיין פאסטן! דו מוזט שטיין ביז דו וועסט פאלן. דער־פיליכט ניט דיין פליכט, דאן וועסטו ווי א הונט דערשאסן ווערן.

דאס האט געווירקט און די ביידע מענער האבן זיך שווייגנד געשטעלט אויף זייער פאסטן אום צו האלטן די וואך.

דער קאפיטאן איז שווייגנד געלעגן און זיינע אויגן האבן פינסטער גע־קוקט אין דער ווייטקייט.

די געפאנגענע האבן שטיל גע־זעגט אין דער שטיל שלאף.

די לבנה האט אויסגעגאסן איר זילבערנע ליכט איבער די נעשטאלטן פון די וועלכע זיינען געלעגן שטיל און אומבאוועגט, נאר איינער פלעגט מאכן אפט מאכן א באוועגונג, דאס איז געווען אנאטאסיאס.

ער האט ניט געקאנט שלאפן, מי־ריאנא האט אין זיין קענגוארט און דאס האט פון אים זיין נאנצע רו גערויבט.

ער האט זיך אויפגעהויבן, ער האט נאכאמאל געוואלט קוקן אין איר ליב־לאכעס געזיכט, וואס איז אמאל געווען דאס זונענשיין פון זיין לעבן.

אויף די שפיץ פינגער האט ער גע־נומען גיין און ער איז געבליבן שטיין לעבן דער וואונדער שיינער מיידל, קוקנדיק אומבאוועגלאך אין איר גע־זיכט וואס די לבנה האט העל באלייכ־טען:

— א, ווי שיין ווי איז.

זיין ברוסט האט זיך געהויבן און געזונקען אין שטורמדיקע אטעם־צייג, זיינע אויגן האבן געגלייט און זיין גע־שטאלט האט געגלייטערט.

די דאזיקע הערלאכע, בליענדע בלום איז פון אים אפגעריסן געווארן, זי האט אים פארלאזן צוליב דעם ווילן פון אן אנדערן.

זיינע הענט האבן זיך צוזאמענגע־לייגט אין פויסטן, אן אנדערע האט דערדט צווישן זיך און קארלא און מי־ריאנא זיינען געזעסן איינער לעבן שרעקלאך.

ער קאן איצט די זעלבע ליבלאכע בלום באזיצן, זי וועט מוז ווערן זיי־נע, דען ער איז דער הער אין דער באר־לעבאס, דער פירסט פון די בערג!

ליבט זי ניט דעם דאזיקן שיינעם מאן, וועמעס אויגן עס קוקן אזוי טרויעריק, אזוי שווערמוטיק?

מיט כעס האט ער געקוקט אויף דעם שלאפנדיקן קינסטלער, ווען דאס זאל זיין אמת, דאן וועט דער דאזי־קער מאן מוזן שטארבן און אפילו דורך זיין האנט.

מיריאנא האט זיך אנגעפאנגען צו באוועגן, א גליקלאכער שמייכל האט זיך אפגעשפילט אויף אירע ליפן — און זי האט שטיל געמורמלט פונם שלאף.

— פרעדריקא, א, מיין געליבטער!

א שרעקלאכער געשריי האט דער קאפיטאן אויסגעלאזט, — בלייץ שנעל האט ער ארויסגעשלעפט דעם שווערד פון זיין שייד און ער האט אים געהאלטן איבערן קאפ פון דער אומ־גליקלאכער מיידל, ער איז אין דער דאזיקער מינוט געווען גרייט זי צו טויטן.

אבער ווען מיריאנא האט זיך אויס־געכאפט פון זיין געשריי און זי אין אויפגעשפרונגען איז אטאנאסיאס שנעל פארשוואונדן געווארן.

מיריאנא האט פארזארגט געקוקט ארום זיך:

— א, אללא, — האט זי שטיל געשורמלט, — האב איך ניט גע־הערט א געשריי? — דאך ניין, עס האט געמוזט זיין א טרוים.

מיד צום טויט איז זי ווידער גע־זונקען אויף איר געלעגער און זי האט ווייטער פרידלאך איינגעשלאפן.

א געהיימניספולע באוועגונג

פונקט פינף אזייגער האט זיך סטא־ניסלאוס לובינסקיס וואגן אפגע־שטעלט לעבן דער הויז פון דעם גייסטלאכן, וואו פילע פרויען און קינדער זיינען געשטאנען. די נאכ־ריכט דאס עליזאבעט האט זיך געכטן פארלאבט האט אן אן הויז וועט זי פארלאבונג געפייערט ווערן, האט זיך אין אייער עדיטאריאל — און עס האט ניט געהאלפן. דאן, ווי איך פארשטיי, האט די עקזעקוטיווע פון דער בני ברית געזעגן זיך מיט די פארוואל־טער און זי האט געווירקט, אז אייני־קע כעזעגעס זאלן מאדיפיצירט ווערן. מער וועל איך באמערקן, אז די מא־נאלאנן, אויב ניט די נאנצע פאר־שטעלונג זיינען אין דער דייטשער שפראך.

אינטערעסאנט אין דער פאקט, אז פילע קירכן און גייסטלאכע האבן גע־בעטן דעם מעיאר צו דערלויבן די פארשטעלונג.

אלנפאלס, מיר האבן געטאן וואס ס'איז מעגלאך געווען אונטער די אומ־שטענדן און די עקזעקוטיווע פון בני ברית האט אויך געטאן אלעס וואס איז נאר מעגלאך געווען צו דער מעגש־הייט: די גאנצע צייטונגס־אינדוסטריע פראגרעס, ניט מער ווי א לעכערלאכע דערשיינונג, א שטיק טומאה, וועלכע איז אויסערלאך ארומגענומען מיט קדושה. אויב א דייטש, א פראוואונ־דערער, אנטוואנט זיך. בעת ער גייט אפ מיט בלוט, באהאנדלט צו ווערן פון א דאקטאר, בלויז דערפאר וואס יענער איז א איד, דאן איז ווי אזא צייטונגס־אינדוסטריע, וואס אין אויסנעקנאטן און דורכגעוואפט מיט האס, אכזריות הדסה טשאפטערס אין קאנאדע גרייטן זיך צו אקטיווער ארבעט אין דער חנו־כה־וואך.

דער חנוכה וואך וועט הויפטזאכלאך געווידמעט ווערן דער ארבעט פון זאמ־לען געלט פארן אידישן נאציאנאל פאנד דורך דער אויסלייזונג פון לאנד אין ארץ־ישראל אין מאסן פון ¼ דו־נאם ($5.00), ½ דונאם ($10.00), 1 דונאם ($20.00), ביז 5 דונאם ($100.00). מען וועט אויך אנפירן א טיכטיקע אקציע אום צו פארשטארקן די ארבעט פון די נאציאנאל פאנד באקסעס. דער סלאגאן פון דער אקציע וועט זיין "קיין אידישע הויז אן א נא־ציאנאל פאנד באקס" און "יעדע נא־ציאנאל פאנד באקס מוז אויסגעלייד־דיקט ווערן אמווינציקסטן 4 מאל אין יאר". אין מערב קאנאדע ווערן די באקסעס אויסגעלייד־דיקט יעדן מאנאט.

מער איינצעלהייטן וועגן דער פיי־ערונג פון דעם דאפלטן יובעליאום אין דער וואך געמאכט ווערן קורצלאך.

דייטשלאנד — דאס לאנד פון וויסנשאפט, אבער אויך פון אנטיסעמיטיזם

(שלום פון זייט 2)

עקאנאמישע אומשטענדן אדער רעלי־גיעזן פאנאטיזם. דער דייטש האט זיין שנאה צו אידן (בלויז צו א אידן אליין, דעם, אראבער, וועלכער איז אויך א עסמיס. האט דער דייטש ניט פיינט) באגרינדעט אויף א וויסנ־שאפטלאכן באזיס. אן אזוי ווי וויסנ־שאפט מאכט ניט אזוי אפט טעות'ן, גלויבט זי דערביבער באמונה שלמה, אז זיין טעאריע איז די ריכטיקסטע און אז נאראנים זיינען יענע, וואס גייען דאס באשטרייטן. היטלער און זיין באנדע קאנען פארגליכן ווערן צו לבן'ען, וועלכער האט געוואלט עוקר זיין יעקב'ן ביזן וואר'צל. דער היטלע־ריסט וואלט דערטרונקען דעם אידן אין א לעפל וואסער, ווען מען לאזט אים נאר צעפירן די הענט, ווען ער האט נאר ד' מעגלאכקייט.

און זאגט אויף וואס איר ווילט — פאר א אידן אין די נאנצע וויסנ־שאפט, מיט די אלע דייטשע דערפינ־דונגען און בייטראגן צו דער מענש־הייט: די גאנצע צייוויליזאציע און פראגרעס, ניט מער ווי א לעכערלאכע דערשיינונג, א שטיק טומאה, וועלכע איז אויסערלאך ארומגענומען מיט קדושה. אויב א דייטש, א פראוואונ־דערער, אנטוואנט זיך. בעת ער גייט אפ מיט בלוט, באהאנדלט צו ווערן פון א דאקטאר, בלויז דערפאר וואס יענער איז א איד, דאן איז ווי אזא צייוויליזאציע, וואס אין אויסנעקנאטן און דורכגעוואפט מיט האס, אכזריות און גאל. דער דייטשער נאמען וועט טאקע שיינען אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט און פראגרעס, אבער דער טונקעלער פלעק פאר שאמן דעם וויסנשאפטלאכן אנטיסעמיטיזם וועט קיינמאל ניט אפגעוואשן ווערן פון אים. און וועט צו דעם דייטשן כבוד אין ארץ־ישראל אין מאסן פון ¼ דו־נאם ($5.00), 1 דונאם ($20.00), ביז 5 דונאם ($100.00). מען וועט אויך אנפירן א טיכטיקע אקציע אום צו פארשטארקן די ארבעט פון די נאציאנאל פאנד באקסעס. דער סלאגאן פון דער אקציע וועט זיין "קיין אידישע הויז אן א נא־ציאנאל פאנד באקס" און "יעדע נא־ציאנאל פאנד באקס מוז אויסגעלייד־דיקט ווערן אמווינציקסטן 4 מאל אין יאר". אין מערב קאנאדע ווערן די באקסעס אויסגעלייד־דיקט יעדן מאנאט.

מער איינצעלהייטן וועגן דער פיי־ערונג פון דעם דאפלטן יובעליאום אין דער וואך געמאכט ווערן קורצלאך.

ציוניסטן פייערן א דאפלטן יובליי

ציוניסטן איבער דער גאנצער וועלט וועלן היינטיקס יאר תרצ"ב פייערן א דאפלטן יובליי: דעם 50טן יאר פון דער חובבי ציון באוועגונג און דער 30טן יאר זייט דער גרינדונג פונם אי־דישן נאציאנאל פאנד.

די חובבי ציון האבן אנגעפירט זייד־ער ארבעט ניט נאר אין גלות נאר זיי־נען אויך געווען די ערשטע צו קומען אין אונזער הייליק לאנד, וואו זיי האב־בען געגרינדעט די ערשטע אידישע קאלאניעס, אן אבעט וועלכע איז שפע־טער איבערגענומען געווארן פון דעם אידישן נאציאנאל פאנד וועלכער פירט אן די ארבעט אויף א פיל גרעסערן מאסשטאב און ער פארמאגט ביי היינטיקן טאג 300.000 דונאם לאנד אריינערבענענדיק אזעלכע פאזיציעס, ווי דער עמק עזראל, עמק השרון און די לענדרעייען ארום דעם חיפה עכו בעי.

די קאנגרעס ציוניסטן וועלן פייערן דעם דאפלטן יובילייאום אין דער וואך פון חנוכה (דעצ. 12-5) מיט מאס מר־טינגס און לעקצעצעס איבער דער אנט־וויקלונג פון ציוניסטישן אידעאל און ציוניסטישע דערגרייכונגען און די אויסזיכטן פארן צוקונפט.

די נאציאנאל פאנד קאמיטעט און הדסה טשאפטערס אין קאנאדע גרייטן זיך צו אקטיווער ארבעט אין דער חנו־כה־וואך.

דער חנוכה וואך וועט הויפטזאכלאך געווידמעט ווערן דער ארבעט פון זאמ־לען געלט פארן אידישן נאציאנאל פאנד דורך דער אויסלייזונג פון לאנד אין ארץ־ישראל אין מאסן פון ¼ דו־נאם ($5.00), ½ דונאם ($10.00), 1 דונאם ($20.00), ביז 5 דונאם ($100.00). מען וועט אויך אנפירן א טיכטיקע אקציע אום צו פארשטארקן די ארבעט פון די נאציאנאל פאנד באקסעס. דער סלאגאן פון דער אקציע וועט זיין "קיין אידישע הויז אן א נא־ציאנאל פאנד באקס" און "יעדע נא־ציאנאל פאנד באקס מוז אויסגעלייד־דיקט ווערן אמווינציקסטן 4 מאל אין יאר". אין מערב קאנאדע ווערן די באקסעס אויסגעלייד־דיקט יעדן מאנאט.

מער איינצעלהייטן וועגן דער פיי־ערונג פון דעם דאפלטן יובעליאום אין דער וואך געמאכט ווערן קורצלאך.

כריזו אין רעדאקציע

וועגן "דער פעשאן פלעי"

ווערטער רעדאקטאר פון ד. א. וו. איך האב געלעזן אייער עדיטאריאל אין ד. א. וו. פון אקטאבער 21טן, וועגן דער "פעשאן פלעי". עס איז קיין פראגע ניט, אז דער ספעקטאקל איז שערלאך. — ווייל עס מוז שלעכט ווירקן אויף פילע פון די דערוואכסענע, וועלכע זיינען נאך איצט גרייט צו גלויבן אין באשולדיקן די אידן, — אבער פיל מער וועט עס ווירקן שלעכט אויף די קינדער. איך האב עס גאנץ דייטלאך באטאנט אין דער ערשטער דעפאטע וועגן געבן א דערלויבעניש צו פארשטעלן עס אין די "אמפיטעא־טער". טראץ דעם וואס דער קריסט־לאכער עולם ווייסט וואס דאס איז זיי־נען פילע שלעכטס געווען גרייט צו גיין קוקן דעם ראט פונם פייער טשיף און געבן א ספעציעלע דערלויב בעניש דאס פארצושטעלן אין דעם דערמאנטן טעאטער.

אין דער צייט פון דער דעפאטע האבן די פארוואלטער פון דעם ספעק־טאקל אויסדריקלאך געזאגט, אז קיין אנדער פלאץ וועט ניט זיין פאסיק פאר דער אויספירונג, נעמענדיק זייער סטיטמענט פאר זיכער האבן מיר מער קיין אנדער שטעלונג קענן ניט גענומען, — ביז מיט א פאר טעג צור רואיק, ווען ז יהאבן באשלאסן פארצו־שטעלן עס אין א קלענערן פלאץ. מיר האבן געפרובירט אנווענדן אנדערע מיטלען וואס זיינען דערמאנט געווארן

אין אייער עדיטאריאל — און עס האט ניט געהאלפן. דאן, ווי איך פארשטיי, האט די עקזעקוטיווע פון דער בני ברית געזעגן זיך מיט די פארוואל־טער און זי האט געווירקט, אז אייני־קע כעזעגעס זאלן מאדיפיצירט ווערן.

אויך וועל איך באמערקן, אז די מא־נאלאנן, אויב ניט די נאנצע פאר־שטעלונג זיינען אין דער דייטשער שפראך.

אינטערעסאנט אין דער פאקט, אז פילע קירכן און גייסטלאכע האבן גע־בעטן דעם מעיאר צו דערלויבן די פארשטעלונג.

אלנפאלס, מיר האבן געטאן וואס ס'איז מעגלאך געווען אונטער די אומ־שטענדן און די עקזעקוטיווע פון בני ברית האט אויך געטאן אלעס וואס איז נאר מעגלאך געווען צו אפהאלטן די פארשטעלונג פון ווייניפעג. אין דער זעלבער צייט האבן די פארוואלטער אונז געגייגט פילע בריוו פון "דא־באים" וואס האבן שטארק געלייבט די — ווי זיי רופן עס — דראמע.

מיט דרך ארץ,

מ. גרעי (גור־אריה).

—(:::)—

א בילד פון א מאן לייענענדיק די וואנט-עדם

עס קאן זיין, אז ער זוכט ערגעץ א פלאץ צו באזעצן זיך. ער זוכט אפשר א שטעלע, אדער אפשר וויל ער קויפן א ראדיא. א גענוצטע קאר, און אפשר וויל ער גאר פארבייטן זיינעם א לאט אויף א פלעיער פיאנא. אבער ער איז פארינטערעסירט צו געפינען וואס ער וויל אין די קאלומס פון "דאס אידישע וואָרט". עס זיינען דא א סך הונדערטער מענשן ווי ער וועלכע לייענען די קלאסיפיצירטע אנאנסן אין "דאס אידישע וואָרט", און דערפאר באצאלט זיך צו אדווערטייזן אין "דאס אידישע וואָרט".

טעלעפאנירט 52 213 און איר וועט קריגן די בעסטע באהאנדלונג און דעזולטאטן אין

אידישע וואָרט

165 סעלקירק עוועניו — ווינניפעג, מאנ.

איר מח איז געשטארבן אויף דעם שייטערהויפן, אבער זי אליין לעבט און מאטערט זיך

די טראגעדיע פון דער מיידל וועלכע האט געשפילט די ראל פון דער "יונגערן פון ארלינס"

פון ש. וואָרעט

אין א סאנינטאריום פון גייסטיק־קראנקע, ניט ווייט פון פאריז, גע־פינט זיך א מיידל פון א יאר צוואנ־ציק, וועלכע ליגט שוין, פיר יאר צייט אויף איר בעטל. די גוירסעס מו־זען זי האדעווען און אויפאסן אויף איר. ווי אויף א ביי־ נעבוירענער בייבי, ווייל זי איז גייסטיק טויט, א פאלשטענדיקער אידיאט. מיט פיר יאר צוריק איז איר מוח געשטארבן אויפן שייטער הויפן אין איינער פון די מערקווירדיקסטע טראגעדיעס וואס האבן זיך ווען עס איז אפגעשפילט.

אין 1927 האבן פון אלע שטעט און דערפלאך אין פראנקרייך זיך גע־צויגן טויזנטער מענער און פרויען קיין ווערסאיל צו ערן דעם אנדענק פון זשאן ד'ארק, די יונגע פרוי פון ארלינס, וועלכע איז מיט פינף הונ־דערט יאר צוריק פארברענט געווארן פון די רעליגיעזע פאנאטיקער אויפן שייטער הויפן. פאולעט בורבעיל, דאס שענסטע מיידל פון ווערסאיל, איז אויסגעקליבן געווארן צו שפילן די ראלע אלס זשאן ביי דער רעליגיעזער צערעמאניע וואס ווערט דורכגעפירט יעדעס יאר צום יארצייט פון דער מארטירערן, וועלכע איז פארהיילליקט געווארן ביים פראנצויזישן פאלק.

פאולעט האט זיך איינגעהילט אין די קלייידער וואס די הייליקע זשאן האט געטראגן מיט פינף הונדערט יאר צוריק. זי האט וואונדערבאר גע־שפילט פאר דעם ריזיקן עולם אלע מאמענטן אין דער הייליקער מיידלס לעבן ביז עס איז געקומען דער טראַ־גישסטער מאמענט, די סצענע וואו זי ווערט פארברענט אויפן שייטרהויפן וואס איז ניט געווען קיין אמת'ער נאר א געקינסטלטער, מיט עלעקטרי־שע פלאמען וואס קאנען דעם קער־פער ניט באריין. די צוויי מענער האבן פאולעטן צוגעבונדן צום סלופ, האבן אויפגערייט די עלעקטרישע שריינעלאך וואס האבן די קינסטלא־כע פלאמען שטופנווייז פאנאנדערגע־בלאזן. ביז פאולעט איז אינגאנצן איינגעהילט געווארן אין זיי.

דער גרויסער עולם איז געשטאנען אויף די קני פארוזונקען אין א אפי־לה בעת די פלאמען האבן געבושע־וועט און זיך געוויקלט ארום דער מיידל וועלכע האט געשפילט זשאנס ראלע. אבער וואס איז דאס? די פלאמען זיינען שוין אויסגעלאשן גע־ווארן, דער רויך איז זיך פאנאנדער־גענאנגען, אבער פאולעט שטייט נאך אלץ א צוגעבונדענע צום סלופ און זי ווייזט ניט קיין סמן פון לע־בען?

מען האט די מיידל אפגעבונדן פון דעם סלופ, אבער איר שלאנקע פי־גור האט זיך א וואקל געטאן און איז געפאלן אין די ארעמס פון די מענער וועלכע האבן זי פון דעם סלופ אפגעבונדן. זי איז געווען באוואוסט־לאז. מען האט זי גלייך אפגעפירט אין האספיטאל, וואו די דאקטוירים האב־בען זי אנגעפאנגען צו מונטערן, אבער ערשט צוויי טעג נאכדעם ווי זי איז געווען באוואוסטלאז, איז זי געקומען צו זיך. אירע צוויי אויגן האבן זיך געעפנט, אבער זיי האבן געשטארט אין דער ווייטקייט אריין. דאס מיידל איז געלעגן ווי טויט. זי האט ניט באמערקט קיינעם פון די מענשן וועלכע האבן זי ארומגערינ־גערט. מען האט פרובירט ריידן צו איר, אבער זי האט קיינעם ניט גע־ענטפערט. דאן האט מען אויף איר בויך באמערקט פלעקן וואס זיינען געווען ענלאך צו בראנד וואונדן. די דאקטוירים זיינען געבליבן שטיין פארנאפטע, ווי קאן דאס זיין? ווי איז דאס מעגלאך? די פלאמען זיי־נען דאך געווען געקינסטלטע סאָ ווי אזוי האט זי געקאנט קריגן אויף איר קערפער אזעלכע סמנים?

א באריימטער נערוון ספעציאליסט איז געבראכט געווארן צו דער מיי־דעלס קראנקער בעט. ער האט זי גרינדלאך באטראכט און נאכדעם האט ער אויפגעהויבן דעם פארהאנג איבער דער נאנצער געהיימניס.

פאולעט, — האט דער ספעציא־ליסט געזאגט, האט זיך אלס קינד אנגעלייענט אזוי פיל ווענן די הייליקע און מארטירער, אז זי האט גע־האפט צו קאנען האבן די זכיה צו שטארבן א מארטירערישן טויט. זי איז באזונדערס געווען פאר'כישופ'ט פון דער ראלע וואס די פארהייליקטע זשאן ד'ארק האט געשפילט מיט פינף הונדערט יאר צוריק, ווען זי איז אויסגעקליבן געווארן צו שפילן די דא־זיקע ראלע, האט זי איבערגעלעבט דעם זעלבן רעליגיעזן געפיל וואס דאס זשאן האט איבערגעלעבט אז זי איז א גאט־געזאלבטער שליח צו ראטעווען די זינדיקע מענשן אויף דער ערד. בעת זי איז געשטאנען אויפן שייטער הויפן, האט זי אין איר פאנטאזיע זיך פארוואנדלט אין דער פיגור פון דער הייליקער זשאן. זי האט איבער־געלעבט אלע אירע יסורים און מא־טערנישן, זי האט געפילט ארום איר־לייב די פלאמען, דעם דורשט, און פון איר הארץ האט זיך ארויסגעריסן דער זעלבער הילפס רוף וואס ס'האט אזוי וואונדערבאר, אזוי רעאליס־טיש האט פאולעט איר ראלע גע־שפילט, — האט דער פראפעסאר דער־קלערט, אז דער פינאל האט געמוזט זיין א טראגישער. האבנדיק איבערגע־לעבט די זעלבע יסורים, האט פאו־לעט, פונקט ווי זשאן, געמוזט שטאר־בען. די פלאמען זיינען אבער געווען קינסטלאכע און איר קערפער האט דע־ריבער ניט געקאנט געשעדיקט ווערן. דאס איינציקע וואס האט געקאנט אפשטארבן איז איר איז געווען איר מוח. וואס האט זי אויפגעהויבן צו דעם העכסטן רעליגיעזן עקסטאז. איז טאקע איר מוח געשטארבן אויפן שיי־טער הויפן. די פלעקן אויף איר לייב זיינען געווען דער רעזולטאט פון דער מערקווירדיקער פארשטעלונגס קראפט, א דערשיינונג וואס די וויסנשאפט קאן זייער לייכט דערקלערן.

א בילד פון א מאן לייענענדיק די וואנט-עדם

עס קאן זיין, אז ער זוכט ערגעץ א פלאץ צו באזעצן זיך. ער זוכט אפשר א שטעלע, אדער אפשר וויל ער קויפן א ראדיא, א גענוצטע קאר, און אפשר וויל ער גאר פארבייטן זיינעם א לאט אויף א פלעיער פיאנא. אבער ער איז פארינטערעסירט צו געפינען וואס ער וויל אין די קאלומס פון "דאס אידישע וואָרט". עס זיינען דא א סך הונדערטער מענשן ווי ער וועלכע לייענען די קלאסיפיצירטע אנאנסן אין "דאס אידישע וואָרט", און דערפאר באצאלט זיך צו אדווערטייזן אין "דאס אידישע וואָרט".

טעלעפאנירט 52 213 און איר וועט קריגן די בעסטע באהאנדלונג און דעזולטאטן אין

אידישע וואָרט

165 סעלקירק עוועניו — ווינניפעג, מאנ.

Doctors' Directory דאָקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office — Residence

53 578 — 51 250 — **ד״ר ס. דזש. בערמאן**, 834 מיין סטריט
אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8
DR. J. C. BERMACK

22 717 — 54 429 — **ד״ר ס. דשזאוויש**, 404 באיד בילדינג
שטונדן: 11—12, 3—6 און ביי אפאינטמענטס
DR. SIMON JAUVOISH

26 600 — 28 153 — **ד״ר ה. הערשפילד**, 576 מיין. קאר. אלעקסאנדער
אפיס שטונדן: 11—1, 2—5 און 7—9
DR. H. HERSHFIELD

53 181 — 53 181 — **ד״ר י. פערלמאן**, 291 באראוס, קאר. טשארלס
אפיס שטונדן: 3—5 און 7—8
DR. I. PEARLMAN

22 549 — 52 173 — **ד״ר ס. ס. פייקאף**, 308 מעקארטור בילדינג
רעז. 372 סט. דזשאנס עוועניו
DR. S. S. PEIKOFF

54 866 — 51 968 — **ד״ר ס. קאברינסקי**, סוויט 2 קראמפ בלאק
(מיין און דאפערין עוועניו)
אפיס שטונדן: 3—5 און 6.30—8
DR. S. KOBRINSKY

53 915 — 52 614 — **ד״ר סאם ראדין**, ראיאל בענק בילדינג
(מיין און סעלקירק)
אפיס שטונדן: 3—4 און 6—8
DR. SAM RODIN

אויגן, אויערן, נאז און האלז

24 465 — 51 359 — **ד״ר ד. מ. דזשענאף**, 830-2 סאמערסעט בלאק
DR. D. M. GENOFF

Dentists Directory דענטיסטן

IN ALPHABETICAL ORDER

Office — Residence

53 720 — **ד״ר מ. כרעגמאן**, סט. 1 סט. דזשאנס בלק, 984 מיין
DR. M. A. BREGMAN

56 600 — 52 041 — **ד״ר א. ד. גאלדין**, 1308 מיין סט., סוויט 1
DR. A. D. GOLDIN

54 107 — 51 519 — **ד״ר מ. וואכנאוו**, 402 סעלקירק עוועניו
DR. M. WACHNOW

51 560 — 41 652 — **ד״ר י. בן עזרא**, ב.א. 962½ מיין. קאר. סעלקירק
DR. I. BEN EZRA, B.A.

56 056 — **ד״ר ס. טשוירטשיל**, סוויט 1 טריק בלאק, 972 מיין סט.
DR. S. H. CHURCHILL

51 987 — 54 867 — **ד״ר מ. סי. קאברינסקי**, סוויט 1 קראמפ בלאק
846 מיין סריט קאר. דאפערין
DR. M. KOBRINSKY

היימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלא

די פאַרבאַטענע ליבע

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון אידישן פאַמיליען לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

מאַריס האָט אפילו אַרגערוקט זיין גע־לאַקטן שוואַרצן קאָפּ, האָט געזען ווי א שלאַנקע פרוי אַנגעטאָן אין ווייס, איז אַראָפּ פון כאַשין, שטייט א גליי־כע, און אויסגעשטרעקטע, און דער פאָטער שמייכלט. איז עפּעס זייער רירעוודיק, און אָט עפנט ער פאַר איר דאָס טירל, לאָזט זי דורך פריער, און יענע לאַכט הויך, רערט עפּעס אין איין אָטעם.

מאַריסן איז דערפון באַפאַלן א גע־לעכטער. אָט גייט דער פאָטער לעבן דער דאָטע, אָט הערט ער ווי דער פאַ־טער לאַכט, ער האָט נאָך קיינמאָל ניט געהערט דעם פאָטער לאַכן. ער שטייט, דרייט אַרויף דעם פאָטער לאַכן. ער שטייט, דרייט צוזויף די יונגע פויסטן, דער־נאָך נעמט ער לויפן און לויפט אוועק טיף אין גאָרטן צווישן די בוימער . . .

מאַריס האָט זיך אוועקגעלייגט הינ־טער א בוים. ער איז געלעגן אין גראָז און האָט געלאַכט, נעהמט חשק אַרויס־וקלעטערן אויף א כוים, עפּעס האָט א מאַדנער כח גענומען בריוזן אין זיין יונגן קערפּער, און עפּעס ציט עס אים צום הויז.

שפּעטער האָט ער באַשלאָסן צו גיין צוריק צום הויז, ער האָט זיך געלאָזט מיט לאַנגזאַמע טרים, ווי ער וואָלט זיך ערגעץ אונטערגעגאַנג'עט, און צו זיין גרויס איבעראַשונג דערזען ער ווי אויפן זאַמדריק געלן וועגל וואָס ציט זיך פון הויז צום פאַרקן גייט דער פאַ־טער מיט דער מערקווירדיקער שלאַנ־קער פרוי, דער פאָטער שפּאַנט מיט גע־לעסנע טרים, גייט לעבן דעם וואַונ־דערלאַכן באַשעפעניש אין ווייסן, א ווייטע דורכזיכטיקער שאַל ליגט אויף אירע אָקסלען און די בראַנען פלאַטערן אין לייזרייקיס.

מאַריס האָט געקוקט שטאַרק פאַר־אינטערעסירט. פון ווייטן זעט ער דעם פאָטערס פּנים. ס'איז עפּעס ליכטיקער, דעם פאָטערס אויגן זיינען מילדער, ער האָט נאָך קיינמאָל ניט געזען אזא פּנים ביים פאָטער, און דאָ איז אים איינגעפאַלן: דערווייל קען ער זיך צו־כאַפּן צום פאַרקן און באַטראַכטן דעם אוטאָמאַביל, איז נאָך ווער פאַראַן אין דער מאַשין?

ווי א קאַץ האָט זיך מאַריס פאַר־גנב'עט צום פאַרקן. כאַפּט זיך אַרויף מיט געשווינדקייט אויף א ביינל און שטרעקט האַלז.

דער פאָטער האָט צוגעפירט די יונ־גע דאַמע צום פאַרקן. אָט איז מר. סילי־ווער עפנט פאַר איר דאָס טירל, לאָזט זי דורכגיין, נייגט זיך פאַר איר, שמייר־כעלט, איז זייער ליבלאַך:

— מיך פריינט עס זייער . . . איך בין מסמ גלילאַך . . .

— דאַנק אייך, מר. סילוועד.

— מיר זיינען דאָך אין א העף, מען זאָג ניט קיין אינטעליגענטן מענשן דאָ . . .

— איך פיל אייך מיט . . .

— מיר זיין צו אונז געלאַדן . . . אומבאַדינגט קומט צו אונז . . .

— אַל־רייט . . . א ברירה וועל איך האָבן?

— וואָס מיינט איר?

— נו, פּשוט: וואָס דען וועל איך אריינגיין אויב ניט צו אייך?

— דאָס איז זייער פיין . . . עס ביינקט זיך נאָך אַן אייגענעם מענשן...

— מיט פאַרגעניגן.

אָט אָט בלייבן ביידע שטיין ביי דער מאַשין. זיי ריידן עפּעס מיטן שאַ־פער. יענער האָט געעפנט דעם מאַטאָר, דערקלערט עפּעס, באַוויזט עפּעס, די יונגע פרוי לאַכט. ווי וואונדערלאַך עס קלינגט איר געלעכטער, איר קול איז ווי זילבער, און ווי באַוועגנדיק זי איז, און אָט גיט זי א קוק מיט אירע אויגן אויף סילוועד און מאַריס דאַכט זיך, אז דער פאָטערס פּנים ווערט באַלויכטן פון אירע אויגן, און אָט זאָגט דער שאַפער: יאָ, מיר קאָנען שוין פאָרן...

ווידער בויגט זיך אַן נוגע זיך דער פאָטער. און אָט דריקט דער פאָטער די האַנט אין דער הענטשקע:

— נעריינקט, פאַרגעסט אונז ניט.

— זיכער.

— מיר וואַרטן אויף אייך . . .

— אַל־רייט.

די פרוי שטייגט אַריין אין אוטאָ־מאָביל. נאָר איידער דער האַס צייט גע־האָט זיך גוט איינצוקוקן איז דער מאַשין מיט א געפליגדער, רויף אַן א ריח פון נאַזאַלן אוועק. ביי מאַריסן שלאָגט אַזוי מאַדנע דאָס האַרץ. דער האַנט אין דער הענטשקע מאַכט נאָך אין דער ליידיקייט, און דער פאָטער בלייבט שטיין אויף זיין אָרט און קוקט נאָך א ווייליק דער מאַשין וואָס טראָגט זיך אוועק מיטן וועג.

און מאַריס פילט: ס'איז אים א שאָד וואָס זי איז אוועק. ער וואָלט גע־קענט אַזוי זיצן אויפן ביינל אין כסדר קוקן אויף דער וואונדערלאַכער דער־שיינונג מיטן מערקווירדיקן געלעכטער און מיט דער זינדיקער שטים, פאַרוואָס זאָג זיי אַ אוועק? פאַרוואָס איז זי דאָ ניט געבליבן? הא?

* * *

דער אוונט איז ביי זיי אין הויז גע־וועזן א געלענצדיקער. עס האָט אויסגע־זעען אַז די גאַנצע לאַנע אינם ריינען פאַרם הויז האָט זיך געענדערט. עפּעס איז אַרגעקומען אַזוינס וואָס האָט אַריינגעבראַכט אביסל יום־טוב'דיקייט אינם קאָלן וואַכערליך לעבן. מען איז היינט נעזעסן ביים סאַפּער אויפנג־לייגנס, פרייליך. די אָנגעצוינגקייט און כסורגע קייט איז מער ניט געווען. דער פראַסט וואָס האָט כסדר געהאַלטן די משפּחה פאַרפרוירן האָט מיטאַמאָל נאַכגעלאָזן. עס איז צוריק אויפגעגאַנ־גען דער ריח פון אַמאָל, פון שטאָטישן לעבן: דער מר. סילוועד, נאָך א כלאַנ־דע גאַנצע שיינע פרוי אַזאַ בוים סאַ־פּער אויסגעזעען זייער אינטערעסאַנט אין מר. סילוועד א גרויער אינגאַנצן, האָט געהאַט א לעבעדיק פרייליך פּנים. זיי האָבן געקוקט איינער אויפן אַנדערן מיט אויפגעלעבטע אויגן, ווי מ'וואָלט זיך דערמאָנט אין די ערטשע חדשים נאָך זייער חתונה. מ'האָט ביים סאַפּער גערעדט פון זאַכן, פון וועלכע מ'האָט ביז אַהער קיינמאָל ניט גערעדט, מען האָט גערעדט פון שטאָט, פון טעאַטער, פון קאָנצערטן, מ'האָט זיך נס געביטן מיט קיין שטעבלווערלאַך ווי אַלעמאָל. מ'האָט געשמייכלט איינער צום אַנ־דערן. עפּעס א וואַרימקייט האָט זיך אויפגעכאַפּט אין זייערע הערצער, אפי־לו די וועגנס פון צימער האָבן געשמיי־כעלט.

מר. סילוועד האָט גערעדט מיט גרויס באַגייסטערונג:

— אַ, איז זי וואונדערלאַך! אָט דאָס הייסט א שטאָטישע שיינהייט!

— און ווי רייך זי איז אָנגעטאָן! האָט מרס. סילוועד געזאָגט.

— זעט אויס א רייכע!

— איך שטעל זיך פאָר!

— זעט אויס אין עכטע קינסטלערן.

— זי איז ווירקלאַך א וועלטלאַכע דאַמע!

מאַריס איז געזעסן ביים טיש און געשוויגן. ער האָט גאָר ניט איבערגע־פרעגט. ער איז געזעסן סטאַטשטשנע און געוואַרט אַלץ צו הערן פון די על־טערנס רייד, און מאַדנע: אויב די על־טערן האָבן זיך צו אים באַצויגן ווי צו א קליין אינגל האָט ער זיך צו זיי באַ־צויגן ווי צו פרעמדע... ער האָט דער־פאַר נאַרנישט ניט געפרעגט און בלויז אויסגעהערט.

און ווירקלאַך: פון זייערע רייד האָט ער זיך באַלד דערוואוסט, אז מיס עס־טעלאַ ראַבינסאָן האָט דאָ ניט ווייט פון זיי, סך־הכל דריי מייל, געדונגען א זומער וואוינונג. פאַרנדיק מיט דער מאַשין און מיטן שאָפער האָט מיט דער מאַשין עפּעס געטראָפן און זי האָט זיך געמוזט אָפּשטעלן, ניט געוואוסט ווי לאַנג עס וועט נעמען ביז די מאַשין וועט פאַרריכט ווערן, האָט זי דערווייל געזעען זייער הויז. און זי האָט זיך אָנגענומען מיט מוט, האָט באַשלאָסן אריינצוגיין צו זיי אין הויז, טאָמער מאַכט זיך אַז מ'דאַרף לאַנג וואַרטן זאָל זי האָבן א פּלאַץ וואו צו פאַרברייגנען. מר. סילוועד דערזעענדיק איר ווייזיק־קאַרטל און דער קונדיקדיק זיך אַז זי איז א קינסטלערן, און נאָך דערצו א אירישע, כאָטש קיין וואַרט אידיש קען זי ניט, איז געוואָרן זייער פריינטלאַך צו איר, האָט זי אריינגעפירט אין הויז, האָט זי באַקענט מיט מרס. סילוועד, און מ'האָט זי איינגעלאַדן אין הויז... פאַר זיי איז זייער אינטערעסאַנט צו האָבן קענטשאַפט מיט אַן "איינגעבע־מענשן, מיט א וועלטלאַכן מענשן מיט דעם פירער פון איטאַליע.

עלטערן זיינען צופרידן זען דאָס קינד שלאָפט גוט

אָט איז א מיטל צו לאַסטשען ווייר־נערדיקע, איינזעקנדע בייבס צו אַזאַ־ך שלעפערן שנעל אין לייכט. עס איז דער מיטל וואָס דאָקטוירים אינדאַרסר־רען, און מיליאָנען מוטערס האָבן זיך אָנגעגעבן מיט עס אין זיכער און ניט שעדלאַך. עטלאַכע טראָפּנס פון ריינער גרינציין, אָנגענעם באַ'טעמ'טע פלי־טשערס קאָסטאַריאָ, שלעפערט איין דאָס כאַטע שרעקעדיקע אומרואיקע בייבי אַ־דער קינד אין עטלאַכע מינוט! און פאַר בויך־וויי־טיק, פאַרשטאָפּונג, פאַרקילונגען און א. וו., איז קיין מיטל ניט אַזוי גוט ווי קאָסטאַריאָ. די טשאַס. ה. פלעמשער אונטערשריפט איז דער ציכן פון ריכטיקער קאָסטאַ־ריאָ. היט זיך פון נאַכגעטאָכטע און זייט באַשיצט.

— דאָס איז זייער פיין . . . עס ביינקט זיך נאָך אַן אייגענעם מענשן...

— מיט פאַרגעניגן.

אָט אָט בלייבן ביידע שטיין ביי דער מאַשין. זיי ריידן עפּעס מיטן שאַ־פער. יענער האָט געעפנט דעם מאָטאָר, דערקלערט עפּעס, באַוויזט עפּעס, די יונגע פרוי לאַכט. ווי וואונדערלאַך עס קלינגט איר געלעכטער, איר קול איז ווי זילבער, און ווי באַוועגנדיק זי איז, און אָט גיט זי א קוק מיט אירע אויגן אויף סילוועד און מאַריס דאַכט זיך, אז דער פאָטערס פּנים ווערט באַלויכטן פון אירע אויגן, און אָט זאָגט דער שאַפער: יאָ, מיר קאָנען שוין פאָרן...

ווידער בויגט זיך אַן נוגע זיך דער פאָטער. און אָט דריקט דער פאָטער די האַנט אין דער הענטשקע:

— נעריינקט, פאַרגעסט אונז ניט.

— זיכער.

— מיר וואַרטן אויף אייך . . .

— אַל־רייט.

די פרוי שטייגט אַריין אין אוטאָ־מאָביל. נאָר איידער דער האַס צייט גע־האָט זיך גוט איינצוקוקן איז דער מאַשין מיט א געפליגדער, רויף אַן א ריח פון נאַזאַלן אוועק. ביי מאַריסן שלאָגט אַזוי מאַדנע דאָס האַרץ. דער האַנט אין דער הענטשקע מאַכט נאָך אין דער ליידיקייט, און דער פאָטער בלייבט שטיין אויף זיין אָרט און קוקט נאָך א ווייליק דער מאַשין וואָס טראָגט זיך אוועק מיטן וועג.

און מאַריס פילט: ס'איז אים א שאָד וואָס זי איז אוועק. ער וואָלט גע־קענט אַזוי זיצן אויפן ביינל אין כסדר קוקן אויף דער וואונדערלאַכער דער־שיינונג מיטן מערקווירדיקן געלעכטער און מיט דער זינדיקער שטים, פאַרוואָס זאָג זיי אַ אוועק? פאַרוואָס איז זי דאָ ניט געבליבן? הא?

* * *

דער אוונט איז ביי זיי אין הויז גע־וועזן א געלענצדיקער. עס האָט אויסגע־זעען אַז די גאַנצע לאַנע אינם ריינען פאַרם הויז האָט זיך געענדערט. עפּעס איז אַרגעקומען אַזוינס וואָס האָט אַריינגעבראַכט אביסל יום־טוב'דיקייט אינם קאָלן וואַכערליך לעבן. מען איז היינט נעזעסן ביים סאַפּער אויפגע־לייגנס, פרייליך. די אָנגעצוינגקייט און כסורגע קייט איז מער ניט געווען. דער פראַסט וואָס האָט כסדר געהאַלטן די משפּחה פאַרפרוירן האָט מיטאַמאָל נאַכגעלאָזן. עס איז צוריק אויפגעגאַנ־גען דער ריח פון אַמאָל, פון שטאָטישן לעבן: דער מרס. סילוועד, נאָך א כלאַנ־דע גאַנצע שיינע פרוי אַזאַ בוים סאַ־פּער אויסגעזעען זייער אינטערעסאַנט אין מר. סילוועד א גרויער אינגאַנצן, האָט געהאַט א לעבעדיק פרייליך פּנים. זיי האָבן געקוקט איינער אויפן אַנדערן מיט אויפגעלעבטע אויגן, ווי מ'וואָלט זיך דערמאָנט אין די ערטשע חדשים נאָך זייער חתונה. מ'האָט ביים סאַפּער גערעדט פון זאַכן, פון וועלכע מ'האָט ביז אַהער קיינמאָל ניט גערעדט, מען האָט גערעדט פון שטאָט, פון טעאַטער, פון קאָנצערטן, מ'האָט זיך נס געביטן מיט קיין שטעבלווערלאַך ווי אַלעמאָל. מ'האָט געשמייכלט איינער צום אַנ־דערן. עפּעס א וואַרימקייט האָט זיך אויפגעכאַפּט אין זייערע הערצער, אפי־לו די וועגנס פון צימער האָבן געשמיי־כעלט.

מר. סילוועד האָט גערעדט מיט גרויס באַגייסטערונג:

— אַ, איז זי וואונדערלאַך! אָט דאָס הייסט א שטאָטישע שיינהייט!

— און ווי רייך זי איז אָנגעטאָן!

האָט מרס. סילוועד געזאָגט.

— זעט אויס א רייכע!

— איך שטעל זיך פאָר!

— זעט אויס אין עכטע קינסטלערן.

— זי איז ווירקלאַך א וועלטלאַכע דאַמע!

מאַריס איז געזעסן ביים טיש און געשוויגן. ער האָט גאָר ניט איבערגע־פרעגט. ער איז געזעסן סטאַטשטשנע און געוואַרט אַלץ צו הערן פון די על־טערנס רייד, און מאַדנע: אויב די על־טערן האָבן זיך צו אים באַצויגן ווי צו א קליין אינגל האָט ער זיך צו זיי באַ־צויגן ווי צו פרעמדע... ער האָט דער־פאַר נאַרנישט ניט געפרעגט און בלויז אויסגעהערט.

און ווירקלאַך: פון זייערע רייד האָט ער זיך באַלד דערוואוסט, אז מיס עס־טעלאַ ראַבינסאָן האָט דאָ ניט ווייט פון זיי, סך־הכל דריי מייל, געדונגען א זומער וואוינונג. פאַרנדיק מיט דער מאַשין און מיטן שאָפער האָט מיט דער מאַשין עפּעס געטראָפן און זי האָט זיך געמוזט אָפּשטעלן, ניט געוואוסט ווי לאַנג עס וועט נעמען ביז די מאַשין וועט פאַרריכט ווערן, האָט זי דערווייל געזעען זייער הויז. און זי האָט זיך אָנגענומען מיט מוט, האָט באַשלאָסן אריינצוגיין צו זיי אין הויז, טאָמער מאַכט זיך אַז מ'דאַרף לאַנג וואַרטן זאָל זי האָבן א פּלאַץ וואו צו פאַרברייגנען. מר. סילוועד דערזעענדיק איר ווייזיק־קאַרטל און דער קונדיקדיק זיך אַז זי איז א קינסטלערן, און נאָך דערצו א אירישע, כאָטש קיין וואַרט אידיש קען זי ניט, איז געוואָרן זייער פריינטלאַך צו איר, האָט זי אריינגעפירט אין הויז, האָט זי באַקענט מיט מרס. סילוועד, און מ'האָט זי איינגעלאַדן אין הויז... פאַר זיי איז זייער אינטערעסאַנט צו האָבן קענטשאַפט מיט אַן "איינגעבע־מענשן, מיט א וועלטלאַכן מענשן מיט דעם פירער פון איטאַליע.

ענגלאַנד גרייט צו די וואַלן מאָרגן

לאָנדאָן, אָקט. 26. — די פּאָליטישע פירער מאַכן איצט זייערע לעצטע אַפּעלן צו די ווייליער, און דאָס לאַנד איז גרייט צו די היסטאָרישע וואַלן וואָס ווערן דורכגעפירט מאָרגן (דינסטאָג).

אַרטור הענדערסאָן איז פּלוצלונג געוואָרן קראַנק, און די דאָקטוירים האָבן אים פאַרבאָטן צו פאַרלאָזן זיין צימער, אַזוי אַז ער קאָן פערזענלאַך ניט פאַרענדיקן זיין קאַמפּיין.

פיליפּ סנאָודען האָט אין זיין לעצ־טער רעדע דערקלערט, אַז ער איז זי־כער אַז די נאַציאָנאַלע רעגירונג וועט געווינען מיט א ריזיקער מערהייט, און ער האָט געסטראַשעט, אַז די דערוויי־לונג פון די איצטיקע אַרבעטער פּאַרטיי פירער וואָלט וואינירט דאָס לאַנד.

(::)

מוסאָליני קריגט א מתנה פון זיינעם א חסיד אין בריטיש־קאָלומביאַ

וואַנקאָווער, ב. ק., אָקט. 25. — בע־ביא לויט א מעלדונג פון דער "עמפּייר טאַליע, וועט אינגיכן מאַכן "שהחיינו" אויף פלוימען וואָס ער וועט באַקומען א מתנה פון נעלסאָן, בריטיש קאָלומ־ביא, לויט מעלדונג פון דער "עמפּייר שיפינג קאָ.". די פרוכט איז א מתנה פון ג. מאַסיאַ, פון נעלסאָן, מר. מאַסיאַ איז א שטאַרקער אַנהייַנגער פון מר־סאָליני.

באַאמטע פון עקספּרעס קאָמפּאַניס זאָגן, אַז פאַשיסטישע תושבים אין בריטיש קאָלומביאַ, אַלבערטאַ און סאַסקאַטשעוואַן שיקן א סך מתנות צו

יוביליי פון היב. סיק בעג. סאָסייטי פייערלאַך דורכגעפירט

(פאָרזעצונג פון זייט 1)

כע ער האָט דערעפנט מיט א קורצן איבערבליק איבער די מעשים טובים פון דער אָרגאַניזאַציע אין פאַרלויף פון איר 25־יאָריקער עקזיסטענץ.

אויף דער איינלאַדונג פון דער היב־רו סיק בעגעפּס סאָסייטי האָבן די פאַלגנדיקע פערזאָנען זי באַגריסט צו איר יוביליי פייערונג:

רבי סאַלאָמאָן פרענק, אין נאָמען פון דער יוניטער היברו רעליף; ש.מ. זעלשאַפטלאַכער אַרבעט אין וויניפּעג, און אַלע האָבן געוואונשן דער אָרגאַ־ניזאַציע נאָך מער דערפאָלג אין דער צוקונפט.

אַרום 750 מענש, מיטגלידער מיט זייערע פרויען און די איינגעלאַדענע דעלעגאַטן פון אָרגאַניזאַציעס, האָבן באַטייליקט אין דער אָנגעקעט, אין גרויסן ת"ת זאַל, אין אָוונט. דער פאַר־זיצער איז געווען ג. שעפּס, און דער פעסטרעדנער — ב. שעפּס. אויף דער אויף געדרעט דער פּרעזידענט, פּ. ביי־קער און א צאָל אַנדערע אַרעטיקע און פּרעזעוועניע באַאמטע. מתנות פון אַנדערע צייטונגען זיינען אויסגעטייל־לט גע־שולמאַן באַגריסט אין נאָמען פון דער פּראָפּאַיסקער סאָסייטי; אינדזדענס אַיש הורוויץ, פּרעזידענט פון מאָנוס כרמל קלינינ, און דער לעצטער פון די באַ־גרוסיער איז געווען מר. מ. ווייסמאַן, עקס־פּרעזידענט פון דער ה. ס. ב. ס.

מר. ווייסמאַן האָט זיך באַזונדערס אָפּגעשטעלט ריידנדיק וועגן דעם גריי־דער מר. ראָזבן קאָהען און וועגן ער האָט אים געוואונשן צו דערלעבן דעם 50טן יוביליי פון ה. ס. ב. ס. איז אויסגע־בראָכן א שטורעם פון אַפּלאָדיסמענטן.

יעדער איינער פון די באַגריסער האָט אָנגעוויזן אויף די פאַרדינסטן פון דער ה. ס. ב. ס. אויפן געביט פון אידיש גע־זעלשאַפטלאַכער אַרבעט אין וויניפּעג, און אַלע האָבן געוואונשן דער אָרגאַ־ניזאַציע נאָך מער דערפאָלג אין דער צוקונפט.

אין שפּילנדיק האָט מאַריס אַלעמאָל געזען דאָס געשטאַלט פון דער וואונ־דערבאַרער דאַמע וואָס איז אומגעריכט אַראָפּגעקומען אין זייער גענגנ, ווי עפּעס א מלאך פון הימל וואָלט זיך באַוויזן.

ער האָט געוואַרט אויף איר, געוואַרט מיט אַלע פיבערן פון זיין יונגער נשמה זי זאָל זיך באַוויזן.

און ענדלאַך איז געקומען דער טאָג.

(ווייטערעס קומט)

"קלאַסיפייד סעקשאָן" Classified Section

פּאַציעלע פּרייזן פאַר אַרוועדטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין פאַל, 50. פּער אַנייס ליין	3 מאָנאַטן, $2.15 אַנייס ליין
פאַר א וואָך, 20. " "	6 מאָנאַטן, $4.00 " "
פאַר א מאָנאַט, 75. " "	פאַר 1 יאָר, $7.50 " "

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

וואָלץ און נייסטער פאַקס טראַם, גאַ־ראַנטירטער קורס $5.00. טעפּ דענסינג קלאַסן פאַר ביזנעס מיידלאַך, קלאַסן פאַר קינדער.

PROFESSOR and MISS SCOTT
LYCEUM PRIVATE STUDIOS
Phone 88 106

היים און אָפיס פאַרניטשער פאַר"אַנט
פאַר מזומן געלט
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg Phone 29 040

מזאַווינג פּעקינג
קרייטינג שיפּינג
25 817 — מינימום — 25 817
National Carriage & Storage Ltd.

מיר באַטן אייך אָן די דאָזיקע באַרענונגען:

אוטאָ טראַנספּאָרטאַציע, קאָרס פאַרן אַפּ טעגלעך אין יעדער דירעקציע. פאַרוויזיקער זיך מיט אויערע ענדער־וואַציעס מיט פאַראויס.

פרעמיום פּאַלישינג
פאַרניטשער אַפּאַרייטוס און אָבערגעפּאָלישט
פּיאַנאָס פאַרריכט און אָנגעטיונט
"אַדיא שעראַוויסקס, פאַרריכט און עריאַלס אויפגעשטעלט
אַדרעסע איידעשענטס פאַר וואונ'ס קוילן קאַמפּאַניס — קוילן, קאָוק און האָלץ.

CANADIAN & AMERICAN AUTO TRANSPORTATION BUREAU
382 Donald St. Phone 86 139

פּייפּס אַנטיקן
פאַרניטשער און נוצלאַכקייט און שייכ־קייט. זעלטענע אַלטע שטיקער. אימ־פּאָרטירט פון סאַקסאָנאַד, דירעקט פון אַלטע שאַטלענדער פאַמיליעס וועלכע האָבן זיי געהאַט אין אַנזיץ און זיי אַפּגעהיט.

445 מיין סטריט טעלעפאָן 88 249

ראַדיאָ איינגטימער
ווען איר האָט טראַבל מיט אייער ראַדיאָ טעלעפאָניט 51 537 דערבי נאַראַדיאָ
טעם באַם
וועט עס פאַר עדיעטעס מאַכן
אַלע פאַרטן מיינס געמאַכט אין סטאַק
מאַג און נאַכט באַדינונג

:: צו פאַרענטן :: FOR RENT

3 פּולי מאָדערן 7 רום קאָטעדזשעס, אין איינער פון די שענסטע נאַכן אין דער נאַרס ענד, ניט ווייט פון מיין סט. ברייגנען אריין $75.00 א מאָנאַט רענט. פּריין $5.500 פאַר אַלע דריי בילדינגס. איינער פון די גרעסטע סנעפּס און דער בעסטער אינוועסטמענט.

/סוויטס צו פאַרענטן אין די בעס־טע בלאָקס פון 2 ביז 5 רומס. זייער ביליקער רענט.

אַ נישהדענס פאַר אַלערליי צוועקן.

געלט צו לייען אויף ביליקן אינטע־רעסט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

3 און 4 רום סוויטס צו פאַרענטן אין יוואַפּיען בלאָק. הייסע וואַסער טאָג און נאַכט. ביליק רענט. זיך וואָנען אין 203 מעקגראַנאַר סטריט.

באַלטיק אַפּאַרטמענטס
קאָר. אייזענס און מאַנטאַבאַ

צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס שיין דעקאָרירט, סאַרייגר באַלאָנס רענט דערוצירט זיך וואָנען צום קערסייפּקאָר. סוויט "ד", טעלעפאָן 56 668.

צו פאַרענטן 1 אַדער 2 ניט־געפויר־נישטע רומס פאַר א סינגל מאַן אַדער פאַר א יונגער קאַפּל. מיט אַדער אָן באַדן. זיך וואָנען פון 471 אַלבאַדזשע אַוו. טעלעפאָן 57 726.

2 רום סוויט, גרויסע ליכטיקע רומס, נעץ, עקעקטריק, טעלעפאָן אין אַלע באַ־קוועמלאַכקייטן. מעסיקע רענט צו די ריכטיקע שכנים. זיך וואָנען אין 367 טשאַרלס סטריט.

צו פאַרענטן 2 נייע סוויטס אין 348 קאַלעדזשע עווע. אויך א 5 רום הויז אין 75 דערבי סטריט ניי דעקאָרירט. זיך וואָנען אין 348 קאַלעדזשע עווענוע, טע־לעפאָן 53 743.

צו פאַרענטן 2 גרויסע רומס דאונ־סטערס, אין א פריוואַטער הויס. הייסע וואַסער, טעלעפאָן, אַלע באַקוועמלאַכ־קייטן. זיך וואָנען אין 382 אלפרעד עוו.

צו פאַרענטן א דריי רום סוויט, עלעק־טריק אויוון. הייסע וואַסער. זיך וואָנען אין 282 רע־וואַר עווענוע.

צו פאַרענען אַ רום, מיט אַדער אָן באַדן. קאָן נוצן די פּיאַנאָ אין טעלעפאָן נאָכן. נאָענען פון מיין סטריט. וואָנען 220 דאַפאָרין עווע. טעלעפאָן 55 808.

צו פאַרענען א גרויסן לוכטיקן 2־רום פּויניישד סוויט אין אַלטן פלאַר. ניי דעקאָרירט. אַלע באַקוועמלאַכקייטן. $20 א מאָנאַט. זיך וואָנען אין 494 קאַלעדזשע עווענוע. טעלעפאָן 51 950.

ספּעשל אויף סוויטס

בלויז צוויי 4־רום סוויטס, מיט באַד־רום און אַל פאַרבלינען אין אַלטער בלאַק. ניי אויסגעדעקאָרירט. באַלדר־קער באַזיץ. וועט אַפּאַרטמענט וועגן פאַר אַן עקסטרא ספּעשל פּרייז, $25 פאַר־קלענערן און $30 א מאָנאַט פאַר דעם עקסטרא גרויסן סוויט. טעלעפאָנירט 52 477. פרעגט זיך נאָך אין אַנדערס דראַג סטאָר.

צו רענטן

גרויסע פולי מאָדערן הויז, 7 רומס אונטן; אין 3 רום סוויט אויף דעם עטיק, נאָענט אין נאָרס ענד. רענט בלויז $40.

4 רום סוויטס אין מאָ־דערנעם בלאָק. נאָענט אין באַקוועם. רענט בלויז $25.

3 רום סוויטס אין פלאַראַ קאָורט. דערבי קאָורט און אין באַלטיק אַפּאַרט־מענטס. רענט פון $30 ביז $38.

סטאָר און רומס, קאָרנער פעלקירק און פאַוערס. רעדוצירטער רענט.

ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

צו פאַרענטן 6 רום קאָטעדזש אין 374 סטעלא עווענוע, $30 א מאָנאַט. 2 רומס צו פאַרענטן אין 372 סטעלא עווע. זיך וואָנען אין 372 סטעלא עוו., טעלעפאָן 53 242.

צו פאַרענטן א שיינע גרויסע רום, הייסע וואַסער, גוט פאַר א יונג פאָרל אָן קינדער. זיך וואָנען אין 410 אַל־פּרעד עווענוע.

צו פאַרענטן א פולי מאָדערן הויז פון 7 שיינע רומס אין העטיק פון 3 רומס, ווייניק באַהייצונג, ווייל ס'איז אין א דאַכל הויז. גרויסער נאַראַזש, סטייבל און טשיקען קוב. אַלעס אין בעסטן צו־שטאַנד. מעסיקער רענט. באַזיץ 1ט נאָוועמבער. 372 פלאָרא עווענוע.

צו פאַרענטן א רום פאַר א יונג קאָפּל אָדער סינגל. מיט אַדער אָן באַדד. קאָן נוצן פּיאַנאָ און טעלעפאָן. אין א נייער הויז מיט אַלע באַקוועמלאַכקיי־טן. זיך וואָנען אין 439 סס. דזשאַנס עווענוע, טעלעפאָן 51 149.

צו פאַרענטן אַ 5־רום קאָטעדזש, סע־ל מאָדערן, מיט א באַד, אויס פרי־טשאַרד עווענוע. זיך וואָנען אין 737 סעקירק עווענוע.

צו פאַרענטן א 7 רום פולי מאָדערן הויז, ניי דעקאָרירט. אין 561 קאַ־ל־ערזש עווענוע. מעסיקער רענט. זיך וואָנען אין 407 אַלפרעד עווע.

צו פאַרענטן 2 רומס, פּאַסיק פאַר א קאָפּל. מיט אַדער אָן באַדד. אַלע באַ־קוועמלאַכקייטן. זיך וואָנען אין 407 אַלפרעד עווענוע.

שטעלע פאַרלאַנגט

א באַ מיט 3 יאָר דערפאַרונג אין דזשענעראַל סטאָר ביזנעס, זוכט א פאַ־זישאַן אין א קאַנטרי. רעדט ענגליש, דייטש און רוטענישן. קלייגער נעהאַלט. קאָן אויך לערנען מיט קינדער העברייִ־איש און אידיש אויב נויטיק. זיך וואָנ־דען צו דאָס איד. וואַרט באַקס 7654.

:: אַרבעטער פאַרלאַנגט :: HELP WANTED

פאַרלאַנגט אין עקספּיריענס קלאַרק פאַר א דזשענעראַל סטאָר. מוז האָבן גוט ריידן אין שרייבן ענגליש, אַן צושטע־לען גוטע רעפערענס. קיין אַנדערע זאַ־כען זיך ניט וואָנען. שרייבט צו

J. VOGEL
Shellmouth, Man.

וויל איר
ריידן בעסער ענגליש?
שרייבן בעסער ענגליש?

אונזער וואָקאַבולאַרי בילדער נאָט־ביק קורס שטעלט צו פאַר א יאָר אינטערעסאַנטע אַרבעט צו לערנען די שפּראַך.

דאָס וועט בעשיקט ווערן צו אייך, פּאַסטערדזש באַצאָלט, צוזאַמען מיט א ספּעציעלן בולעטין פאַר

אין דאָלאַר

נערייַנקט, אַז אין יערן שפּאַן פון לעבן, איז די פעאיקייט צו נוצן ריכטיק גערעדטע אַדער געשריבענע ווערטער אַז אַנערקענטער פאַרטענען. שיקט דעם דאָזיקן קופּאָן הייַנט אַז פאַנגט איצט אַן צו ריידן א בעסערן ענגליש.

To Society of Secretaries,
255 Machray Ave.,
Winnipeg, Man.
Enclosed is a postal note for one dollar. Please send the "Vocabulary Builder Note-book Course" and special bulletin.
Name .....
Address .....

צו פאַרקויפן אַדער רענטן

דאָס אַלטע בילדינג פון "דאָס אידישע וואָרט"

סאַליד בריק — סטים באַהייצונג

פּאַסיק פאַר א קלוב אָדער פּולרום, פאַבריק אָדער ווערהויז — גוטער לאַקיישאָן, בלויז עטלאַכע פוס פון מיין סטריט, אויף סעלקירק עווענוע.

מיר וועלן אָננעמען וועלכן ניט איז ערנסטן אָנבאָט

זיך וואָנען אין אָפּיס פון "דאָס אידישע וואָרט"

דער וועד הכשרות פון דער וויניפּעג שטאָט קאָמיטע
איז מודיע צו אַלע וויניפּעגער אירן אין נאָכען פון אונזער רב אז די
בוטשער שאָפּ פון 1304 מיין סטריט
האָט איבערגענומען
מר. פּיוול לעכטצער
אונטער זיין אויפזיכט וועט האָבן אין פאַרקויפן פלייש דער אַלטער
מר. דוד לעווין
אָבער דער ברודער, ראָזבן לעווין, ביי וועמען דער רב האָט צוגענומען די חשבחה, בלייבט נע'אַס'ט אין ער טאָר בשום אופן ניט נעמען קיין שום אַנטייל אין דער בוטשער שאָפּ.
וועד הכשרות פון
וויניפּעג שטאָט קאָמיטע

פידל
רעסייטל
פון
זשאַקס גאַראַווסקי
אַרויסגעהאַלפן פון
גאַרדאַן מעקליין
פּיאַניסט
דינסטאָג, אָקטאָבער 27טן
8.15 אָוונט, אין
מוזיק און אַרטס בילדינג
בילעטן — $1.00
סטודענטן — 50 סענט

וועט שפּילן א רעסיטל מאָרגן אָוונט

זשאַק גאַראַווסקי

זשאַק גאַראַווסקי, וויניפּעגער פידל סטודענט, וועלכער האָט זיך לעצטנס צוריקגעקערט פון לאָנדאָן, ענגלאַנד, וואו ער האָט שטודירט דריי יאָר אין דער "ראָיאַל אַקאַדעמי אַוו מיוזיק", וועט אויפטרעטן מאָרגן, 8.30 אָוונט, אין א רעסיטל, אין מיוזיק און אַרטס בילדינג. איינשליסנדיק אין זיין פּראָ־גראַם, וועט ער שפּילן די סעזאָר פראַנק סאָנאַטאַ; א קאָנשערטאָ און א גרופ